

Izhaja ob 4 jutraj.

Stane mesečno 12-50 Din
za izposojeno 25-
neobvezno

Oglas po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravištvu

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 392

Podružnice:

Maribor, Baravska ul. 1
Tel. št. 22.

Čelje, Aleksandrova a.

Račun pri pošt. čeki
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 29. septembra.

Te dni se vrača turška uprava v Carigrad. Zastopniki angorske vlade prevzajajo v svojo oblast starodavno prestolico ob Zlatem rogu.

S povratkom Turkov v Carigrad se zaključuje zadnja faza dolgoletne pravde za zapadne meje Turčije. Toda s tem ni morda poražena Anglija, marveč Rusija, ona stara Rusija, ki je stremela po, da dobi izhod in vzhod za črno morje v svoje roke. Zakaj že evropski mir je dodelil Konstantinopol Turčiji, dajal je bil termin izročitve nakluzuliran, voznar na izpolnitve posamičnih mirovnih pogodb. Takrat se je Turčija nahajala še strta na tleh. Mirovna pogodba je bila enostavno diktat s strani antantnih držav. Anglija tedaj ni marala mesta; vzela si je Arabijo, Mezopotamijo in Palestino, kar predstavljala pač dovolj obilno porčje. Glede Carigrada je bilo za londonsko vlado dovolj, da ga ne dobi — Rusija. Prav dobro sodi v angleški račun, da ga čuva v svoji oblasti — Turčija, saj vrši s tem tudi Britaniji koristno delo. Prav isto velja o ožljah; dovolj je, da jih čuva Turčija pred Rusijo. Anglija ne misli, ne vojaško, ne trgovsko prodirati skozi nje; zaostuje, da Rusija ne more preko njih.

Z vrnitvijo Turčije v Carigrad je tedaj faktično poražena Rusija, ne sicer današnja boljševiška Rusija, pač pa ona resnična prava Rusija, katere cilj je in mora biti posest Carigrada in Dardanel. In ta stran carigradskega problema je najvažnejša in mu ne da, da bi bil za trajno odpravljen s dnevnega reda svetovne politike.

Naglasiti je treba, da je Turčija kljub teritorialnim korekturam, doseženim v Lausanne, vendarle izgubila skoro dve tretjini svojega predvojnege ozemlja. Kar je rešila, je rešila poglavitno vsled tega, ker ni Rusija predložila svojih zahtev, s katerimi je šla v vojno. Ne le Carigrad z ožinjami, tudi vsa Armenija in ves severni del Male Azije, vse to je spadalo v rusko interesno sfero, in kakor so se Francozi in Angleži obogatili za obširne kolonije na turški in nemški račun, tako bi se bila razširila na turški račun Rusija. Črno morje bi bilo postalo takorekoč interno rusko morje in Carigrad vrata vanj.

Rusija je izšla praznih rok iz vojne. Toda nemogoče je, da bi država, ki je pokazala težnjo proti jugu kot eno glavnih svojih življenjskih nalog, odstopila od te smeri; vsaj Carigrad s ožinjami ostane edine normalne ruske politike tudi v bodoče.

Ne Bolgarija, ne Grčija, ki sta ostali direktni sosedi carigradskega teritorija, ne prihajata resno v poštev s eventualnimi aspiracijami na Carigrad. Toda gotovo je, da bosta vendarle igrali v kompleksu carigradskega problema precejšno vlogo. Kot sosedje obeh, vrh tega na obe strani jako zainteresirani, smo poklicani tudi mi, da sodelujemo v tej velevažni razrešitvi. Gotovo ne grešimo, ako napovedujemo ravno v tej točki osnovo, izhodišče za razvozljanje in stabilizacijo celokupnega političnega problema Balkanskega polotoka. Carigrad bo igral tudi v naši zgodovini še važno vlogo.

Krst prestolonaslednika

Beograd, 29. septembra. p. Kakor domnevamo, je krst prestolonaslednika določen na 28. oktober.

Beograd, 29. septembra. p. Iz Londona poroča Reuterjeva agencija, da je jorški vojvoda določen za zastopnika angleškega kralja Jurija pri krstu našega prestolonaslednika.

ODKRITJE SPOMENIKA KRALJA PETRA.

Beograd, 29. septembra. p. Po seji narodne skupščine je 23 poslancev, na čelu jim podpredsednik parlamenta Mihajlo Ranković, odstopovalo v Dardani, kjer bodo prisostvovali odkritju spomenika pokojnega kralja Petra. Od strani vlade se udeležijo svečanosti Peleš, Vujičić, Srskić in Perić.

Zakonski načrt o sodnikih

Beograd, 29. septembra. p. Danes popoldne se je sestala sekcija zakonodajnega odbora, ki se bavi z zakonskim načrtom o sodnikih. Za predsednika je imenovan Rajko Kocić, za podpredsednika Vojta Jovanović, za tajnika Mita Dimitrijević. Odbor začne s svojim delom v ponedeljek ob 9. uri.

Seja narodna skupščine

PRORAČUNSKE DVANAJSTINE SPREJETE. — ŽIGOSANJE RADIKALJE OD VSEH STRANI. — MUSLIMANI RAZZALJENI HRUPNO ZAPUSTE ZBORNICU. — STRAH MINISTROV PRED INTERPELACIJAMI DEMOKRATSKIH POSLANCEV.

Beograd, 29. septembra. r. Dopolandanska seja narodne skupščine je potekla brez posebnih incidentov. Po specialni debati o dvanaestinih, pri kateri je musliman Husan Milković ostro kritiziral režim ter našteval celo vrsto afer radikalskih ministrov in poslancev, sta bila sprejeta prva dva člena zakonskega predloga o dvanaestinih. Pri diskuziji o II. oddelku je navajal demokrat Slavko Dukanač oklantanje slučaje o terorju radikalkov in nasilnem režimu, ki ga izvaja notranji minister preko okrožnih in srezkih načelnikov. Minister notranjih zadev Vujičić ni mogel overiti izvajanja govornika in je samo obljubil, da bo »zbral podatke«. Opozicija je nato burno protestirala ter zahtevala anketo. Poslanec Svetozarju Pribičeviću je odgovarjal na upit, zakaj se je včeraj vršila seja zakonodajnega odbora istčasno kot seja narodne skupščine, predsednik Ljuba Jovanović, ki je izjavil, da se v bodoče to ne bo več zgodilo. Posl. Svetozarju Pribičeviću je odgovarjal tudi minister ver Janjić na njegova včerajšnja izvajanja ter opravičeval svoj poset evharističnega kongresa v Zagrebu.

Seja je bila prekinjena ob 4/2. Ob 4. popoldne se je nadaljevala razprava o proračunskih dvanaestinih. Prvi je govoril narodni poslanec Miletić (zemljoradnik), ki je poročal o nasilju radikalskih političnih oblasti v Bosni. Izjavil je, ako vlada ne izmenja dosedanjih srezkih načelnikov, jih bodo seljaki sami povezali in povezanje privedli v Beograd. Navajal je dokaze, da radikalski poslanci kot plačilo za storjene usluge sprejemajo od ljudstva pšenico. Očital je radikalskemu poslancu Grginu poverbo. Grgin je izjavil, da ni v zvezi s nikakršno po-

neverbo. Muslimanski poslanec Behmen, je ostro prijel Srnao, ker je hotel član to organizacije vreči bombo na muslimanskega voditelja dr. Spaha. Radikalski poslanec Pavlović: »Škoda, da ga niso ubili!« To je izkazalo burnen hrup in protest muslimanov. Zahtevali so takoj zadoščenja. Ker pa ga po njihovem mnenju niso dobili, so muslimani demonstrativno zapustili skupščinsko dvorano. Posl. Behmen je moral prekiniti svoj govor. Predsednik narodne skupščine je nato izjavil, da je on obsodil napad in da je na ta način dano zadoščenje muslimanom.

Za tem je bila debata zaključena in so bile proračunske dvanaestine sprejete s 116 proti 62 glasovom.

Predsednik narodne skupščine naznaja, da so se vse skupine sporazumele o izvolitvi odbora za proučevanje Davidovičevega predloga o narodnem priznanju vojvodama Putniku in Mišiću. V ta namen je bil izvoljen odbor s 17 član.

Pred zaključkom seja narodne skupščine bi bilo treba rešiti interpelacijo demokratih poslancev o nasiljih, ki so se vršile povodom zadnjih občinskih volitev. Minister Vujičić je proti nujnosti tega predloga in se izgovarja, da ne ve ničesar o tej interpelaciji. Mnenja je, da je mnogo važnejše, da se najprej reši zakonski načrt o novih takсах, ki so v zvezi s sprejetjem proračunskih dvanaestine. Poslanec Svetozar Grgorjević protestira, da radikali nočejo, da se v parlamentu govori o nasiljih, ki so jih vršile politične oblasti za časa občinskih volitev. Radikalna večina je odrekla tej interpelaciji nujnost.

Prihodnja seja je odrejena za ponedeljek popoldne ob 10. uri. Dnevni red: Diskusija o trgovinski konvenciji med Jugoslavijo in Poljsko.

Minister Ninčić ostane

IZJAVA MINISTRA NINČIČA O SITUACIJI MED ITALIJO IN JUGOSLAVIJO. — NAŠ POLOŽAJ V ŽENEVI POJAČEN. — IZPREMEMBE V DIPLOMACIJI.

Beograd, 29. septembra. p. Današnje »Vreme« prinaša s osirom na situacijo, ki je nastala za našega ministra zunanjih zadev po skupščinski seji ter razpravi o interpelaciji glede Reke, izjavo, v kateri se gov. dr. Ninčić brani pred napadi v javnosti. Dr. Ninčić izjavlja, da ga je iznenadila situacija, ki se je stvorila v njegovi odsotnosti v javnem mnenju. Omenja, da je pričakoval boljše sprejema. Registracija rapalske pogodbe je stvorila nedvomno čistejšo situacijo med Jugoslavijo in Italijo. Medtem smo v mnogih vprašanjih došli do sporazuma in glavih misli, da bi ne bilo treba opuščati te poti, dokler imamo izgleda, da se na ta način morejo rešiti »udi ostala vprašanja povoljno za našo državo. Za tem dr. Ninčić glorificira svoje delo v Zvezi narodov in izjavlja, da je njegova izvolitev za predsednika finanč-

nega odbora Zveze narodov vsekakor ojačenje našega položaja v Ženevi. Dr. Ninčić pravi, da napadi njegovih kolegov v klubu niso osnovani, ker niso konkretni, saj so bili medtem doseženi pozitivni rezultati, povoljni za našo državo. Izjavlja, da je dospel na svoj položaj po zaupanju krone, predsednika vlade in stranke, ki ji pripada.

Beograd, 29. septembra. p. Po želji zunanjega ministra dr. Ninčića, bo Ljuba Nešić, ki ga je doslej zastopal, te dni odstopoval v Prago na svoje prejšnje mesto. Njegovo dolžnost v ministru zunanjih del bo odslej vršil Branko Lazarević, naš dosedanj opravnik poslov v Pragi. Kakor se vidi, je Ninčiću uspelo očuvati svoj položaj v vladi. Posrečilo se mu je tudi uveljaviti svoj nastop proti opoziciji, ki je delala proti njemu v radikalskem klubu.

Dr. Beneš v svetu Zveze narodov

Ženeva, 29. septembra. j. Danes so se vršile tukaj volitve v svet Zveze narodov. Glasovanja se je udeležilo 46 držav. Republika Uruguay je dobila 40 glasov, Brazilija 34, Belgija 32 in enako število Švedska. Češkoslovaška je prejela vsled poljske protiglasitve samo 30 glasov. Enako število glasov je dobila Španija, 10 glasov pa Kitajska. Dr. Beneš je torej izvoljen namesto kitajskega delegata.

Svet Zveze narodov bo sestojal sledeče: štiri stalna mesta imajo Anglija (lord Cecil), Francija (Hannotaux), Japonska (Ishi) in Italija (Salandra). Nadalje pridejo v svet Brazilija (Rio Braco), Belgija (Buymans), Švedska (Branting), Španija (Quinones de Leon), Češkoslovaška (dr. Beneš) in Uruguay.

Po izvršenih volitvah se je predsednik Della Torriente zahvalil Švici za gostoljubnost in poudarjal posebne zasluge Bourgoisa, Hannotauxa in Cecilia, ki se bore že leta za Zvezo narodov. Na današnji seji se je razpravljalo tudi o finančnem posojilu in je dobil finančni odbor nalogo, da izvrši vse predpriprave, da bo mogla reparacijska komisija na svoji oktoberski seji sprejeti definitivni sklep posojila.

Dr. Beneš je po seji odpotoval v Pariz, odkoder nadaljuje svoje pot v London, da stori potrebne predpriprave za notovanje predsednika Masaryka. Obiška

Zavezniki ne zaupajo Nemčiji

FRANCIJA ODKLANJA POGAJANJA, DOKLER NE BODO PREKLICANE VSE ODREDBE O PASIVNEM ODPORU.

Berlin, 29. septembra. s. Kakor javljajo pariški listi, bodo v ponedeljek zavezniki poslanci v Berlinu še enkrat opozorili nemško vlado, da ukine vse odredbe, ki se nanašajo na pasivno rezistenco, in da pokaže nadaljne znake dobre volje s tem, da stavi glede reparacijskega problema nove predloge. V pariških diplomatskih krogih izjavljajo, da se zadržuje Poincaré do sedaj rezervirano, ker je po dosedanjem ponašanju Stresemanna dobil vtis, da se mu s pogajanj ne mudi in da še niso preklicane v polnem obsegu odredbe, ki so podpirale pasivni odpor.

Pariz, 29. septembra. s. »Petit Parisien« sporoča, da je dal Poincaré francoskemu poslaniku v Berlinu nalog, da ne prične nikakih pogajanj z nemško vlado, ker je nemška vlada le na polovico

ukinila odredbe glede odpora v Poruhrju. Berlin, 29. septembra. j. Francoski časopisje vidi v tem, da je državna vlada preklicala samo štiri odredbe o pasivnem odporu, nov dokaz, da postopa nemška vlada zavratno. »B. Z. am Mittag« ugotavlja, da je državna vlada objavila samo štiri odredbe v državnem zakoniku in samo te štiri preklicala. Ostale odredbe so izdala resortna ministrstva in so jih tudi na istih mestih in v istih oblikah preklicala.

Bruselj, 28. septembra. j. Francoski poslanik je imel včeraj daljši razgovor z belgijskim zunanjim ministrom Jasparom. Belgijsko časopisje meni, da so v Ebertovi deklaraciji znaki provokacij. Vendar pa ugotavlja tudi to časopisje, da pomeni zadnji sklep Nemčije glede pasivnega odpora važen korak naprej.

Napori nemške vlade za državno jedinstvo

NAVIDEZNI MIR. — DR. KAHR GOSPODAR POLOŽAJA NA BAVARSKEM. — PROKLAMACIJA PORENSKE REPUBLIKE PREKLICANA.

Berlin, 29. septembra. s. Državni minister za obnovu dežel je včeraj preklicati razglas z dne 30. januarja o ukinitvi reparacijskih davkov Franciji in Belgiji v prostem prometu.

Berlin, 29. septembra. s. Kljub navideznu miru še ni mogoče govoriti o izboljšanju položaja. V splošnem se računa še vedno s presenečenji. Državna vlada si prizadeva, pridobiti z nadaljnjimi koncesijami naklonjenost Monakova. Tudi na borzi gledajo še vedno temno v bodočnost. Dolar se je dvignil danes zopet na 210, angleški fund na 950 milijonov. Od pondeljka dalje bodo dajale banke samo kredite v stalni vrednosti. Obrestna mera znaša 6 odstotkov.

Berlin, 29. septem. s. Za jutri v Düsseldorfu napovedana proklamacija porenske republike se ne bo izvršila. Separatisti so napovedali 70 režijskih vlakov, ki naj bi pripeljali 200 tisoč oseb v Düsseldorf. Baje so Francozi sami proti proglasitvi porenske republike. Tudi znani vojni porenskih separatistov Smeets je odpovedal udeležbo. Poleg tega grozijo komunisti, da bodo nastopili proti gibanju in so za jutri zasedli vse lokale, ki so bili za zborovanje na razpolago.

Monakovo, 29. septembra. s. Bavarski diktator dr. Kahr je dovolil vse prireditve patriotskega značaja, med njimi tudi predavanje admirala Scheera. Tudi v Bayreuthu napovedani nemški dan je dovoljen. Hitler bo imel pri tej priliki velik govor. Za nedeljo pričakujejo ob priliki odkritja spomenika padlih vojakov bavarskega polka govora bivšega prestolonaslednika Ruprechta. Prepovedane pa so vse prireditve strankarsko-političnega značaja, med drugimi tudi slavlje republikanske državne zveze. Listi

zatrjujejo, da je razen par malenkosti prišlo med dr. Kahrom in Hitlerjem do popolnega soglasja. Dr. Kahr si očividno prizadeva združiti vse nacionalne sile Bavarske po vzgladu Mussolinijevih fašistov, da se postavi uspešno proti levi.

Monakovo, 29. septembra. s. Takozvani varnostni oddelek socialnodemokratske stranke je bil na povelje generalnega komisarja razpuščen.

Monakovo, 29. septembra. s. Predsednik nemške demokratske stranke poslanec dr. Hamerschmidt je izdal stranski razglas, v katerem povdarja, da vlada Stresemanna in za njo stoječe stranke nimajo drugega namena, kakor rešiti državo v največji stiski. Ukinitje pasivnega odpora je bila žalostna potreba, brez katere bi morala država prepuštili Porenje in Poruhrje. Obnovitev Nemčije je samo tedaj mogoča, če ostane država edina in v dosedanjem obsegu.

Monakovo, 29. septembra. j. Generalni državni komisar dr. Kahr je razveljavil zakon o zaščiti republike, ki ga je izdala državna vlada po amoru Rathenaua. Dalje je dovolil izdajo od državne vlade prepovedanega lista »Völkischer Beobachter«. List prinaša tudi v današnji številki veliko naslovno sliko generala Ludendorffa. Razpustil je socialnodemokratsko delavsko branbo dočim dovoljuje je Hitlerjem akcijsko svobodo.

Berlin, 29. septembra. j. Najnovejši ukrepi dr. Kahra so tukaj precej vznemirili. Govoril se o možnosti, da pride do javnega preloma med Berlinom in Monakovom. Vlada je odločena, da bo proti vsakemu poskusu desno-radikalcev storila najstrožje protikorake.

Cetniška vojna na Bolgarskem

Beograd, 29. septembra. r. Po vesteh iz Sofije, je bolgarska vlada v sporazumu s makedonstvujušimi odredila mobilizacijo vseh čet makedonstvujuših, ki takoj stopijo v akcijo proti upornikom.

Beograd, 29. septembra. r. Kakor poročajo iz Sofije, je bolgarska vlada danes odredila mobilizacijo letnika 1898, za kar je dobila privoljenje od mednarodne zavezniške kontrolne komisije.

Beograd, 29. septembra. r. Vladnim četam še ni uspelo, vspostaviti red na Bolgarskem. Uporniške čete so se razpršile in v posameznih oddelkih nadaljujejo napade na vladne čete. To četovanje se nadaljuje po vsej Bolgarski. Vladne čete nastopajo zelo energično, ker pa so zelo razcepljene, niso imele popolnega uspeha in se dela na to, da se ves boj reorganizira in da bodo čete nastopale kompaktno.

KRIZA V FAŠISTOVSKI STRANKI.

Rim, 29. septembra. s. Ministrski predsednik Mussolini je po odstopu generalnega tajnika fašistovske stranke zahteval tudi odstop vseh članov eksekutivnega strankinega odbora.

Rim, 29. septembra. n. Danes jutraj je ministrski predsednik Mussolini sprejel Michele Blanchija in mu sporočil, da po demisiji generalnega tajnika fašistovske stranke pričakuje tudi demisijo vsega izvrševalnega odbora. Pridržal si je obetom, da odgodi kongres zaupnikov, ki je bil določen za 2. oktobra. Imenovanje novega izvrševalnega odbora fašistovske stranke so izvršili 12. oktobra.

IZ FINANČNEGA ODBORA.

Beograd, 29. septembra. r. Na današnji seji finančnega odbora se je razpravljalo o potnih in selitvenih troških državnih nameštencev. Dr. Svetislav Popović (demokrat) je predlagal, da naj pridejo v I. skupino uradniki do VI., v 2. do VII. in v 3. vsi uslužbenci od VIII. razreda naprej. Minister financ predloga ni sprejel. V istem smislu glasuje nato radikalska večina. Pri debati o predlogu ministra financ radi povečanja draginskih doklad za redarje v Zagrebu predlaga poslanec Popović (demokrat) resolucijo, s katero se vlada pozivlja, da predloži predlog o povečanju draginskih doklad za redarstvene osebe v vseh krajih, kjer vrši policijska dela pošte orožnikov. Resolucija poslancev Popovića je bila sprejeta, kakor tudi predlog ministra financ, s katerim se povzbuje draginske doklade redarjev v Zagrebu.

Inozemske borze

29. septembra:
CURIH: Berlin 0.0000631, New-York 560, London 25.47, Pariz 34.35, Milan 25.64, Praga 16.80, Budimpešta 0.03, Bukarešta 2.60, Beograd 6.30, Sofija 5.32, Varšava 0.0016, Dunaj 0.007875, avstrijske žigose krone 0.007925.
TRST: Dovize: Zagreb 24.60 do 24.80, Praga 65.25 do 65.75, Berlin 0.10 do 0.175, New-York 21.75 do 21.85. Valute: dinar 24.60 do 24.90, dolar 21.70 do 21.90, carinski franki 85 do 86, avstrijske krone 0.0305 do 0.0315.
NEW-YORK: London 454, Pariz 614.50; Berlin 0.000051, Milan 456.75, Curih 3981, Praga 300, Dunaj 0.14125, Budimpešta 0.55, Bukarešta 44, Beograd 114.

Proslava 60letnice slovenskega Sokolstva

Sokolski sabor. — Pokrajinski zlet v Sarajevo. Sokolska akademija

Ljubljana, 29. septembra.

Danes ob 9. dopoldne se je vršila pod predsedstvom Saveznega staroste povodom proslave 60letnice slovenskega Sokolstva odborova seja JSS, katere so se udeležili zastopniki vseh žup razen dveh, ki sta svojo odsotnost upravičili. Poročila Saveznih funkcionarjev so bila sprejeta.

Določeno je bil načrt za priprave za Sokolski sabor, ki se bo vršil v Zagrebu, čas pa določil starešinstvo Saveza v sporazumu z župo Zagreb.

Na Vidov dan 1924. se bo vršil v Sarajevu pokrajinski zlet ob priliki 10-letnice sarajevskega dogodka. Seje evropske mednarodne telovadne zveze, ki se vrši 1. novembra t. l. v Parizu, se udeležijo br. dr. Murnik. Glede udeležbe Jugoslov. Sokolstva pri tekmah na olimpijadi v Parizu 1924, se odloči po povratku br. načelnika.

Vobče so se izjavili vsi delegati za udeležbo pri tekmah na olimpijadi. Odbor je sklenil, da se poleg sokolskega znaka ne sme nositi znakov drugih organizacij. Predlog župe Maribor glede manjšinskega dela se sprejme.

Na predlog Banatske sokolske župe se določi, da naj priredi vsako društvo v decembru vsakega leta po eno prireditev v korist Saveza pod naslovom »Savezni dan«. Uvede se institucija potovalnih nadzornikov, ki imajo skrb tudi za organizacijo administrativnega dela v župah in društvih.

Vse razprave so bile stvarne in izčrpne. Seja je trajala do 13-45.

Slavnostna telovadna akademija

V opernem gledališču je uspela v vsakem oziru sijajno. Gledališče je bilo nabito polno. Po ložah so bili zastopniki vseh vojaških in civilnih oblasti, odlični sokolski gostje z dežele, mnoge dame, odborniki in odbornice raznih kulturnih društev, starešinstva sokolskih žup, po parterju pa zlasti mnogo narodnega ženstva in Sokolov v kroju ali z znaki. Takisto balkon in galerija sta bila zasedena s Sokoli in Sokolicami obeh spolov in vseh starosti. Sinoči so se zbrali na akademiji najstarejši in najmlajši člani Sokoli, belositi starci in še otroški naraščaj; vse pa je polnil isti ponos in zanos.

Po prologu, ki ga je krasno naslovil br. E. Gangl z iskrenim občutkom, se je vršil vzpored, ki smo ga že objavili. Izvajanje je bilo vseskozi koncertno in je želo viharno priznanje. Večina točk se je morala ponavljati. Vsaka točka se je izvajala na odru s primernimi, občutju odgovarjajočimi dekoracijami in primerno razsvetljavo. Članice so nastopale ali v novih, povsem belih, ali v povsem črnih, ali v beločrnih oblekah, naraščajke v narodnih krojih z zavijačami, vse pa golih udov; člani v telovadnih oblekah, naraščaj pa v kratkih belih hlačah in golih udov. Vse okusno in elegantno!

Prav posebno so ugajale točke: telovadni ples članice, ples s kepami (članice), ples »Carmen« (moški naraščaj), »Naprej« (moški naraščaj) in »Po jezernu« (ženski naraščaj). A kaj bi naštevali! V splošnem velja: Ljub-

ljansko Sokolsko društvo je dokumentiralo s svojim nastopom velikanški napredek v teku 60let. Vsi nastopi so izpričevali, kaj doseže vztrajno sokolsko delo v telesni vzgoji. Deloma že znani telovadni plesi, deloma nove telovadne skladbe so po veliki večini delo Saveznega načelnika in pravega voditelja ljubljanskega Sokola. Točnost izvedbe, skladnost in kritičnost pri posameznih nastopih so bili izvršni. Prva točka, ki jo je izvajale članice, je navdušila občinstvo in to navdušenje se je stopnjevalo od točke do točke. Tudi orodna telovadba članic, moškega naraščaja in članov je bila na višku. Med člani, ki so vadili težke vaje na drogu, je želo posebno pohvalo mednarodni tekmovalce br. Strukelj. Nad vse ljubeč je bil tudi nastop ženskega naraščaja pod Triglavom; deklice so telovadile s tako preciznostjo, da bi pred nekaj leti niti od članic ne bili mogli zahtevati boljše izvedbe. Vobče je naraščaj, tako moški kakor ženski, proizvajal vaje, ki so bile pred kratkim članstvu pretežke. Kot novi telovadni točki sta bili »U boji« bojni ples po skladbi Ivana Zajca ter apoteozna sklepna točka: »Slovenec, Srb, Hrvat« na znano skladbo Vilharja. Zadnja skladba se je zaključila v krasni alegoriji. Telovadna akademija je torej zelo častno otvorila jubilej 60letnice.

Pozdravni večer v Kazini.

Pozdravni večer v veliki dvorani Kazine, ki se je vršil takoj po akademiji v opernem gledališču, je potekel nadvse animirano. Vrsto pozdravnih govorov je otvoril br. Kajželj, ki je prisrčno pozdravil zbrane goste, predvsem zastopnike Sokolstva iz Beograda, Niša, Osijeka, Splita, Novoga Sada, Sušaka, Reke in Zagreba ter zastopnike vseh slovenskih sokolskih žup in sokolskih udruženj. Zlasti se je spominjal dveh najstarejših slovenskih Sokolov, ki sta bila prisotna, in sicer Petra Graselija in Frana Drenika. Njegovemu govoru je odgovarjal br. Peter Grasel, ki je izjavil, da Slovenci, ki so pred 60 leti ustanovili Sokola, niso niti slutili, da se bo Ljubljanski Sokol dvignil med vsem Sokolstvom tako visoko, kar je bila predvsem zasługa staroste in neumornega načelnika br. Murnika. Za njim je govoril dr. Lazar Car v imenu zagrebške župe in čestitil Ljubljanskemu Sokolu na velikih uspehih. Nato je povzel besedo dr. Puc, ki se je v imenu demokratske stranke udeležil svečanosti v družbi občinskega svetnika Turka. Dr. Puc je v svojem govoru naglašal, da je borbenost, nacionalnost in poštvenost Sokolstva potrebna še toliko časa, dokler ne bodo vsi Slovenci združeni v Jugoslaviji. Potem je govoril podstarosta JSS dr. Paunković iz Beograda, ki je nazdravil slovenski ženi in slovenskim telovadkam. Po govoru dr. Trillerja, ki je tudi naglašal potrebo sokolske borbenosti, je bil niz govorov zaključen. Razvila se je živahna zabava, na kateri so prepevali sokolski pevci in svirala godba dravske divizije.

Banka prodaja nacionalizirana podjetja zopet Nemcem in ker se ne upa reči, da je laž, da je stanje Jadranske banke postalo kritično, se »Slov. Narod« zaganja v »Jutro« ter ostudno namiguje, kakor da bi se mi dali voditi pri pisanju od neresnice. Niti od Jadranske banke vzdrževano politično glasilo »Jutranje Novosti« se niso dosedaj še tako daleč spozabile in zagrešile kot »Slov. Narod« ter njegavi trabanti, ki bi nas očividno zopet radi izvalili. Napad »Slov. Naroda« povsem spominja na ono dobo, ko je ta list za denar Jadranske banke začel ogabno kampanjo proti pristašem lastne stranke. Tudi takrat »Slov. Narod« ni mislil niti na skupno, niti na složno, niti na smoteno delo, o katerem sedaj vara javnost. Mi nismo krivi, ako ima Jadranska banka za direktorja Kamenarovića, ki opravlja mesto bančnega poslova politično. Neštete njegove intervencije pri ministrih, rovarjenje na vseh koncih in kraji, zakulisne spletkarije, izdajanje posebnega lista, vse to ima namen izkopavati tla demokratom. Kdor se pa spušča v političen boj in naj tudi v ta namen zlorablja kako banko, mora biti pripravljen na konsekvence. Da trpi radi brezvestnosti Kamenarovića Jadranska banka je razumljivo, a naša krivda to ni, marveč njena. Njena dolžnost bi bila, da se otrese Kamenarovića ter neha s političnim bojem proti nam.

— Klerikalni kulukarji v zagati. Klerikalci so obetali volilecem avtonomije, prinesli so jim pa iz parlamenta mesto avtonomije kuluk, velikanske nove davke, povišanje železniških tarifov in še veliko drugih dobrot. Klerikalni volilci so najbolj hudi na kuluk, zlasti ker bi kuluk morale delati tudi ženske, ki so pri volitvah krepko posegle v volilno borbo v prilog SLS. Med klerikalnimi župani je radi kuluka nastal pravičnik, ki ga sedaj klerikalci skušajo zadušiti s tem, da širijo glede kuluka neresnične vesti samo, da bi odvrnili krivdo zanj od sebe. Včerajšnji »Slovenec« zopet skuša radi kuluka pravi klerikalnega zamorca. Piše kako junaško sta 25. septembra dva klerikalna poslancata nastopila proti kuluku v finančnem odboru. Ne pove pa, da so bili klerikalci koncem junija, ko se je sprejel zakon o kuluku zelo krotki. O vseh mogočih stvarih se takrat klerikalni govorniki v parlamentu govorili in le mimogrede so se dotikali tudi kuluka. Takrat je bil čas, da bi vseh 23 klerikalnih poslancev planilo po komci kakor 23 tigrov, pa bi kuluk — vsaj za Slovenijo — ne bil sprejet. Klerikalci so pa takrat skoraj dremali in so seveda tudi kuluk prespali. Verjetno je tudi, da niso resno nasprotovali kuluku; saj zahteva duhovščina od ljudstva tako tudi pri zidanju cerkva in župnišč, a bera tudi ni drugega kot tlaka. V ostalem smo mi vedno povdarjali, da leži glavni greh klerikalcev v tem, da so z Markovim protokolom postavili samoradikalno vlado. Tisti dan, ko so klerikalci posadili g. Pašica na vlado, so odobrili tudi kuluk. Ako bi ljudstvo bilo uvlečeno, bi moralo najprej napoditi svoje kulukarske poslance, potem bi šele moglo pravilno sklepati proteste proti kuluku.

Prosveta

Ljubljanska opera.

Nedelja, 30.: »Gorenjski slavček«. Izv. Sreda, 3.: »Novela od Stanca« in »Zapetenci«. Izv. Četrtek, 4.: Zaprt. (Generalna vaja za Aldo). Petek, 5.: »Novela od Stanca« in »Zapetenci«. B. Sobota, 6.: »Aida«. Izv. Nedelja, 7.: »Nikola Šubic Zrinjski«. Izv. Ponedeljek, 8.: Zaprt.

Ljubljanska drama.

Ponedeljek, 1.: »Azazel«. Izv. Torek, 2.: »Judit«. Gostovanje ge. Marije Vere iz Beograda. Izv. Sreda, 3.: Zaprt. Četrtek, 4.: »Kar hočete. P. Petek, 5.: »Azazel. A. Sobota, 6.: »Smrt majke Jugovičev«. Izv. Nedelja, 7.: »Judit«. Gostovanje ge. Marije Vere. Izv. Ponedeljek, 8.: »Azazel. C.

Narodno gledališče v Mariboru. Gledališka sezona 1923-1924. se odpre v torek 2. oktobra s Cankarjevo dramo »Kralj na Betajnovi« v režiji g. Valo Bratina. Abonement B. V četrtek 4. oktobra se uprizori »George Dandin« ali »Prevarni soprog« v režiji g. Koviča. V soboto 6. oktobra se odpre opera z izvršno slovensko opero skladatelja Parmo »Zlatorog«. Izven. V nedeljo 7. oktobra se ponovi »George Dandin«. Izven. — Mariborsko gledališče. Torek, 2. oktobra: »Kralj na Betajnovi«. A. Četrtek, 4. oktobra: »George Dandin« ali »Prevarni soprog«. A. Sobota, 6. oktobra: »Zlatorog«. Izven. Nedelja, 7. oktobra: »George Dandin«. Izven.

Premiera izvršne slovenske drame dr. Ivana Preglja »Azazel« bo v ponedeljek, dne 1. oktobra 1923. S to novitvijo se prične nova gledališka sezona. Prva repiza bo v petek dne 5. oktobra. Začetek ob 8. zvečer. — V torek, 2. oktobra bo premiera Hebblove tragedije »Judit«. V naslovni vlogi ga Marija Vera.

Vodstvo v Razstavi slovenskih in hrvaških mladih umetnikov v Jakopičevem paviljonu je v nedeljo, 29. septembra ob enajstih.

Koncert Zilka. V sredo, dne 3. oktobra nastopi v Ljubljani splošno znani komorni kvartet »Zilka«. Prije izmed četvorice so naši stari in priljubljeni znanci.

namreč Kinar Zilka (voda kvarteta), Ladislav Ceray (viola) in Ladislav Zilka (čelo). Vsi trije so svojočasno nastopali v orkestru našega gledališča, odnosno poučevali kakor profesorji konservatorija Glasbene Matice, kjer so svoj kvartet tudi ustanovili. Po izstopu Slovenca Sanciina, sedanjega ravnatelja glasbene šole v Celju, je vstopil v kvartet Herbert Berger, ki igra II. violino. Zikoveci so s svojimi koncerti prepotovali v zadnjem času skoro vso Evropo ter nastopili povsod s naravnost velikanskimi uspehi. Kritiki največjih mest, tako v Nemčiji, kakor tudi v Češkoslovaški in Avstriji obisljajo umetnike z najslavnejšimi izrazi, poudarjajo posebno eksaktnost in prednastopu in pravo umetniško pojmovanje. Na koncertu izvajajo 8 za Ljubljano povsem nove kvartete. Pripravljeni smo, da bode ljubljanska občinstvo napolnilo dvorano do zadnjega kotička ter tako počastilo umetniško četvorico. Vstopnice so v predprodaji v Matični knjižnici.

1497 Dramatična šola. Odbor »Udruženja gledaliških igralcev« Ljubljana bo tudi letos otvoril dramatično šolo. S poukom se bo pričelo 15. oktobra. Pouk se bo vršil v treh tečajih, in sicer v splošnem in 2 specialnih (I. in II. letnik). Podučevali bodo: režiserji g. Best, Skrbliček, Lipah, Putjaja in dramaturg g. Oton Zupančič. Nadalje bodo predavali tudi g. prim. dr. Pogačnik dr. Robida, dr. Trauner, prof. Kobler, Robida, arh. Kregar, prof. Vavpotič in g. Betetto. Odbor vabi vse, ki se za tozadevni pouk zanimajo, da se zglase v svrhu vpisnine med 1. do 6. oktobra v pisarni »Udruženja« dramatske gledališče kjer se dobo podrobnejše informacije. Uradne ure od 14. do 15. Sprejemni izpit se vrši v nedeljo, dne 7. oktobra 1923.

Sport

Gradjanski : Sašk. Danes se vrši v Zagrebu finale tekma za nogometno prvenstvo Jugoslavije med Gradjanskim in Saškom. Tekmo bo sodil g. Čilag iz Subotice.

Nogometni prvak Švedske. Zadnjo nedeljo se je vršila finale tekma za prvenstvo Švedske. A. I. K. Stockholm je porazil Hammarby s 5 : 0 ter s tem postal prvak Švedske.

Kakor doznavamo, je ZNP prepovedal Hašku nastop proti ljubljanski liriji. Oba kluba sta vložila večer zvečer protest pri JNS. Prihod Haška je določen ob 10.26. Če kljub protestu Hašk ne bo smel potovati, bo lirija p. t. občinstvo obvestila po prihodu vlaka o delnitivnem preklicu.

60 letnica dr. Fran Rosine

Maribor, 29. septembra.

Danes praznuje starosta mariborskih Slovencev, odvetnik dr. Fran Rosina, 60-letnico svojega plodnosa življenja. Rojen 29. septembra 1863. v Leskovici pri Litiji, je študiral gimnazijo v Ljubljani, univerzo pa na Dunaju. Takoj po vstopu v odvetniško pisarno v Novem mestu pri dr. Kraju je z vsem mladeniškim zanosom posegel v narodno delo. Leta 1887. je ustanovil v Novem mestu prvega dolenskega Sokola, pri katerem je tudi z vno vršil pravo sokolsko delo. Po preselitvi v Celje se je skupno z dr. Ivanom Dečkom v pisarni dr. Janka Serneca temeljito pripravil za pravega narodnega voditelja. Ko je leta 1895. otvoril v Ljutomeru lastno odvetniško pisarno, je pričela zlata doba njegovega zaslužnega narodnega in javnega dela. Šel je takoj med ljudstvo in s temeljitim podrobnim narodnim delom ter z njemu lastno ognjevit besedo budil narodno zavest. Že leta 1896. ga je poslal narod kot svojega zagovornika v štajerski deželni zbor, kjer je deloval dr. Rosina z izrednimi uspehi do 1901. Potem se je preselil v Maribor, kjer je tudi postal takoj ognjišče narodnega dela. V vseh društvih agilen sodelavec, je postal ustanovitelj mariborskega Sokola in bil več let njegov starosta. Ob ruških slavnostih 1914. je njegova žena kumovala sokolskemu praporu, na katerega je pripelala napis »Brani mej!«. On sam se je po aretaciji ruških rodoljubov vozil na Dunaj protestirat proti preganjanju narodnih žrtov. Takratni avstrijsko-nemški absolutizem pa je tudi njega vrgel za osem tednov v graško ječo. Ko je dr. Rosina v nesnažnih luknjah zbolel, mu niso dali niti zdravila. Tako se je moral potem, ko je bil izpuščen, bolan preseliti v sanatorij in le njegova žilava narava ga je otela katastrofe. Kljub temu pa je stal med vojnim terorjem vedno v prvi bojni narodni fronti in bil marca 1918. v Mariboru ob navzočnosti dr. Budisavljevića, dr. Zerjave, dr. Kramerja, Adolfa Ribnikarja, dr. Kukovca in drugih med ustanovitelji Jugoslovenske demokratske stranke in dolgo časa tudi načelnik mariborske demokratske organizacije. Kruta smrt, ki ni prizanašala njegovim rodni, ga je zadnje čase odtegnila hrupnemu javnemu delu. Vseeno pa je posvečal še vedno svojo veliko energijo tihemu ali ravno tako zaslužnemu delu na narodno gospodarskem polju, kjer kot 13letni vodja Posojilnice posebno plodnosno deluje. Svojo posebno ljubezen pa obrača vzgoji mladine z neumornim delom pri Dijaškem domu ter Dijaški kuhinji. Zlasti živahno je deloval dr. Rosina ob prevratu, ko je z balkona mestnega magistrata prvi proglasil slovenski Maribor in ustanovil narodni svet. Od prevrata dalje je tudi v okrajnem šolskem svetu. To so seveda le glavni obrisi zaslužnega narodnega obdelnega voditelja, ki mu

želimo ob iskrenem čestitanju k 60letnici še dolgo počitka po zaslužnem delu v jugoslovenskem Mariboru, za katerega si je stekel toliko neveljnih zaslug. Na mnoga leta!

Dopisi

SAVA NA GORENJSKEM. Naši klerikalci na račun sedanjih težkih poveljnih razmer sicer zelo spretno razvijajo svojo agitacijo med delavstvom, vendar pa kljub temu lahko konstatiramo, da pridobiva napredna misel med narodom vedno več tla. Tako tudi pri nas. Veliko zaslugu imajo pri tem knjižnice in pa časopisi. Pri nas obstojata kar dve: sokolska, ki je v slovenski šoli, sicer je mlada, a zelo bogata po vsebini knjig. Knjižnica ni namenjena samo sokolstvu, ampak je na razpolago vsakomur. Poleg sokolske ima še precej dobro urejeno knjižnico društvo »Svoboda« v Del. domu pri Jelenu na Savi, ki ima tudi nekaj zelo dobrega berila. Razen obeh knjižnic moramo omeniti tudi veliki razmah naprednega časopisa. Zlasti »Jutro« se je splošno priljubilo in ga ne štajajo samo kake ozkosrčni naprednjaki, ampak gre iz roke v roko med najširšo plasti našega ljudstva, kar je za list najboljše izpričevalo. Tudi klerikalci segajo prav pravo po njem in smo prepričani, da bodo kmalu uvideli, kako kruto so bili varani dosedaj od raznih demagogskih gospodov duhovnikov.

KOČEVJE. Dne 1. septembra so priredili kočevska narodna in kulturna društva poslovilni večer v Kamnik premiščenemu okrajnemu glavarju dr. Ogrinu. Večera se je udeležilo razveseljeno mnogo kočevskih Slovencev, ki so dr. Ogrina kot dobrega in pravičnega predstojnika in uradnika, osebno pa kot ljubljanskega poštenjaka iskreno spoštovali. Med izbranim potjem Glasbenega društva so se s iskrenimi besedami poslavljali številni govorniki od zaslužnega okr. glavarja in njegove soproge, vrle narodne delavke za kar se je dr. Ogrin kratko zahvalil, osebno prvega slovenskega kočevskega župana Viktorja Medvedu, članoma okrajnega šolskega sveta nadzorniku Novaku in ravnatelju Merviču, dekanu Skubicu iz Ribnice, govorniki narodnih in kulturnih društev Bettrianju predvsem zboru Glasbenega društva. Dr. Ogrin je bil prvi slovenski okr. glavar v nekdanji tako zagrizeni trdnjavi propadlega nemškega življa v Kočevju. Dvojezični napisi po trgovinah in samslovenska ulična imena po mestu, bodo ostali zgodovinski spomini na njegovo tukajšnje uradovanje. Pa tudi številna kulturna in narodna društva ne pozabijo nikdar svojega vneta člana. G. okrajnemu glavarju želimo tudi na njegovem novem mestu mnogo uspehov.

Objave

× Sokolsko društvo Vič pozivlja svoje članstvo, da zanesljivo plača v mesecu oktobru članarino in ostale prispevke za leto 1923., ker rabi društvo denar za tekoče izdatke in nove nabave.

× Novomeška podružnica društva »Soča« priredi dne 7. oktobra v Novem mestu, v gostilni pri »Košaku« predavanje. Predaval bo g. prof. Čadež. Po predavanju nastopi železniški povski zbor. Začetek ob 7. uri zvečer.

× Ljubljanska mestna aprovizacija prodaja moko na Poljanski cesti št. 15 in sicer moko št. 2 po 23 K, moko št. 6 pa po 21 kron.

× Soareja »Jadranske Straže«. »Jadranske Straže« v Ljubljani priredi dne 13. oktobra v veliki dvorani »Union« soarejo, na kateri bosta med drugim sodelovala člana naše opere g. Betetto in Simenc. Z ozirom na plemeniti namestništvo in ker je to prva njegova prireditelj ki se je bo gotovo udeležil vsa patrijotično misleč človek, prosim »Jadranske Straže« vsa druga društva, naj z istimi vedri opustijo event. prireditve.

× Pri upravnem sodišču v Celju st razpisani dve mesti pisarjev. Natančne si pogoj so razvidni v »Uradnem listu«.

× Petmesečni dopoldanski kuharski tečaj se odpre dne 8. oktobra na deliškem zavodu »Vesna« v Mariboru za delavce od 16. do 20. leta. Pojavila se vodstvo ob delavnikih od 10. do 11. ur.

× Brezplačen srbsko-hrvaški tečaj »Erastva« se odpre v najkrajšem času. Tudi letos bodo poučevali prvotni učne metode. Prijave sprejema gđ. Vi. Paušičeva, Wolfova ulica 1, II. nadst. Vpisi se sprejemajo za I. in II. letnik.

× Halo! 370 telefon. Št. kličite špecijalno trgovino Joško Šturm preje Jan Zorman, Ljubljana VII. Več današnji i serat.

× Predprodaja vstopnic v kinu »Maca«. Ker je velikansko zanimanje za fil »Podzemna Amerika«, je vodstvo ki »Matic« odredilo predprodajo vstopni in sicer v ponedeljek dne 1., torek 2., sredo 3. oktobra od 10. do 12. dop. od 2. ure pop. naprej. Opozorjamo ce občinstvo, da si preskrbi prej vstopni.

× Kino »Iden« prične s predvajanj velikega senzacionalnega filma »Kril konjenik« v štirih delih, in sicer se prva: I. del od 1. do 4. oktobra; II. del od 5. do 7.; III. del od 8. do 10. in I. del od 11. do 14. oktobra. Film n predčuje pustolovne doživljaje ameri novinarke. Glavno vlogo igra ameri krasotica Ruth Roland.

O kapitulaciji Nemčije

18 Pariz, 26. septembra.

Torkovo uradno poročilo nemške vlade o opustitvi pasivnega odpora znači odločilno fazo v porubskem problemu. Je to brezpogojna predaja Nemčije. Klavzula: »V skladu z dostojanstvom in častjo nemškega naroda« je sicer elastična in doni kakor neki prikrit pogoj. Ako ni to samo Stresemannova tolažba svojim rojakom na žalni dan — ampak res izraža misel na kake pogoje — potem je egršila svoj namen. V Poincaréju ne bo našla hvaležnega čitatelja. Poročilo govori o soglasnosti. Torej je glasoval za tudi bavarski zastopnik, kljub temu da je Bavarska ognjišče nacionalizma. Komuniké omenja notranjepolitne motive in posebno vzroke finančne vrste — in s tem indirektno izključuje misel, da se je morda pojavila dobra volja Nemčije, da poravnava svoje obveznosti.

Kakšne bodo posledice tega preobrata v francosko - nemškem spreu? Ogledajo si prvo eventualnost. O tej mnogo pišejo zlasti angleški listi. To je velika nevarnost, ki baje preti Nemčiji vsled nemirov, ki jih je pričakovati. Vojaška akcija Ludendorffa, upor komunistov in monarhistov, ruska pomoč ... Težko je zadeti pravo glade te eventualnosti. Ali to je gotovo, da je tako pisanje angleških časopisov v interesu Nemčije in najmanj nekoliko pretirano. Druga možnost ni bila, da se stvari razvijajo mirnim potom (vsaj v splošnem). V tem slučaju bo Francija skušala svoj ves materijalni izkoristiti. Poincaré se je baje izrazil, da se bo po končanem pasivnem odporu zasedba spremenila v »nevidno«. Francoske in belgijske čete bodo kar najmanj ovirale nemške industrijalce in delavce. Dobodek od izveženega premoga se bo zbiral v reparacijskem fondu.

Glede reparacij samih — saj to je

blistvo spora — »rubrski incident« stopa pri tem v ozadje — pa ni pozabiti dejstva, da so se francosko - angleški odnošaji v zadnjem času zelo zboljšali. Dasiravno so o jedru posvetovanj med Parizom in Londonom mnenja različna, vendar gre skoraj gotovo za vzpostavitev enotne francosko - angleške fronte pred pričetkom razpravljanj z Nemčijo. Tozadevno značilen je prisrčen ton pogovorov med Poincaréjem in Baldwinom v Parizu pred nekaj dnevi. Baldwin je že pridobil za svoj načrt lorda Curzona. Angleškemu premier-ministru ne bo težko dobiti zase tudi svojih kolegov. Na korist enotne fronte proti Nemčiji so se Francozi baje odrekli faktični prednosti, ki rezultira zanje iz njihovega uspeha v Porubju. Ta sprememba v francosko-angleških odnošajih pomeni veliko prevaro za Nemčijo, ki je do zadnjega trenutka zaupala v naklonjenost Anglije.

Velik francoski uspeh — silna kriza v Nemčiji — to je ozadje nemškega komunikaja. Na vso evropsko politiko bodo ti dogodki brezdvomno mogočno vplivali.

Politične beležke

— »Slovenski Narod« zopet v službi Kamenarovića. Včerajšnji »Sloven. Narod« se je zopet zaletel v naš list ter se kot advokat »Jadranske banke« postavil v njeno obrambo. »Slov. Narod« pa je očividno pozablil, da je šel on svojčas pričel bankarski boj in vodil »Jadransko banko« v areno javne kritike. Včeraj je naenkrat zopet razkril svoje srce za splošne narodne interese. Ker »Slov. Narod« ne more niti enega dejstva, ki smo jih navedli iz prakse Jadranske banke, negirati; ker se ne upa reči, da odločilni faktorji niso izročili Jadranske banke v roke fašistov, ker se ne upa pisati kako posluje Jadranska banka kot mandat italijanske ekspanzije, ne upa dementirati kako Jadranska

Ali ste že poslali našo ročnino za »Jutro«

Pesem južnih Sokolov

*Skoz noč in mraz je priplaval klic
od daljne severne strani:
„Pridružite, bratje, se jati ptic,
ki močna iz vrelca je lastne moči,
ki ljuto se bje s sovraštva viharji,
drobi okove,
naznanja dnove
življenja novega v svobode zarji!“*

*Razmahnil je Sokol drzno perut,
s krvjo škropljen, od solca obsut
nameril ponosni korak v daljavo,
od pesmi spremljan, z vihrajočo
zastavo
preganjal mrakove in jačil pest,
za naroda pravdo, za doma slavo
in za Slovanstva moč in čast
gradil je le eno vsevladno oblast:
ljubezni bratske mogočno trdnjavo!*

*Oj, bedniki vsi, ki ste suženjstva
plen,
moža nista vredna jokavost in
vzdih!
Iz globine nam duš razviharjenih
pogum se dviga, v spoznanju
kaljen,
da sami smo svoje usode zidarji,
svoje zemlje lastniki, stražarji,
kreposti lastnih gradnikov,
grobarji...
Plameni so v prsih, v rokah le
meč —
in pride naj, reče naj, kdo je več!*

*V sinjini daljin oči si mijemo,
prodiramo mrene zavodnih slepil,
s trobojnim praporom zemljo
krijemo,
in kamor je planil val naših sil,
tam vekomaj naša je, naša
lastnina!
In naj jo upleni, kdorkoli se drzne,
nasilja pohlep mu do smrti umrzne,
ko meča zabliška se ostrina,
ki brusi ga naroda besna nevolja,*

*ki gleda prstol svojega kneza
in ravnini Gosposvetskega polja,
ki jo krepki in razvema peza
težav in bridkosti verig pretrdih
po Istri in Krasu, v Goriških brdih!*

*Nam vsako srce je svet oltar,
ki v njega ne sme laž in krivica;
in ako mi v duši besni vihar,
besni zato, da zmaga resnica,
ki naj se iz srca v srce prelije,
mladenkam, mladeničem v delih
kljuje,
odmeva iz vsake njih besede,
nasé ponosna vabi poglede,
vsakogar, ki je lepote željan!
Na čelu naše očetnjave
simbol bogastva in veljave:
v zlató je biser zakovan!*

*A mi, v Sokolu možje in žene,
utrjeni v delu, v zvestobi vzgojeni,
pokorni zapovedi smo le eni:
domovju razum, srce in roké!
Nikomur robovi, a vsakemu vdani,
kdo sebe zastavlja splošni koristi,
in plemiči v mislih, v dejanjih čisti,
po svobodni volji smo izbrani,
da z vzletom duha in s silo teles
v Sokolstvu kujemo sveto vez
med hčarami in sinovi Slovanstva!
Trepét sovragu, sirotnikom ščit —
tako pohod nam je zmagovit
v blestečo dobo našega poslanstva!*

*Iz naše zavesti plava klic
in brate in sestre bodreč budi:
Pridružite vsi se jati ptic,
ki močna iz vrelca je lastne moči,
ki bje s strasti se, sovraštva
viharji,*

*drobi okove,
ustvarja dnove
življenju novemu v svobode zarji!*

E. GANGL.

Kraljestvo mode

Jesenska ženska moda

Ženske trdijo, da so se kostima navečale. Preveč so ga morale nositi v deževnem, hladnem poletju. Dolga krila se niso obnesla.

Zato jim nova jesenska moda prinaša veliko izbero. Za visoke in vitke ter za manjše in nežne. Prve se radujejo dolgih, tesno okoli bokov prilagajajočih se jopic, manjše pa žemperjev s kožuho. Tudi jopa s pasom je še priljubljena. Dolga jopa se prejema telesa le rahlo in se končuje navzdol zvončasto; kratka jopa se prejema telesa tesneje in ima navadno stoječ ovrtnik. Krila so zopet krajša in segajo komaj do gležnjev. Materijal je ali volnen velur, suknjo ali velvet. Modna barva je rjava vseh nijans. Majhni, globoko nasajeni klobuki iz klobučevine ali baršuna ali mehki klobuki s širšimi kraji, ki pa niso simetrični, popljujejo modni jesenski kostim. Oblika s primerno jopo je elegantna oprava tudi za zimske mesece. Poletni kep nadomešča jopa. Navadno je jopa le tričetrtinske dolžine, se ali tesno prilaga ali pa se pod bokl razširja z zvončastim volanom. Jopa s pasom ima značilno v pentljo zavezan pas. Kožuhovalna na zapetjih in okoli vratu je zopet modna. Mnogo se nosijo tudi ruske (kozaske bluze). Eleganca zahteva enotnost v barvi ali vsaj harmonijo barv.

Kakšna naj bi bila torej modna dama? — Ožka in ravna v liniji, vitke postavbe, brez bokov, jedva naznačenih prs... Tako odgovarja neka strokovnjakinja v „N. Wr. T.“. Bržčas je sama taka. A kaj naj store druge, ki jim je narava dala vsega preveč? Za te priporoča stesneke posebne vrste, ki dajejo damam moderno silueto, poseben stesnik okoli prs in peseben okoli bokov. Torej dva! Če pojde tako dalje, bodo modne dame kmalu v povojih kakor dojenčki.

Kaj nosi modna dama?

Obutev. Nogavice iste barve, kakor čevlji ali obleka; čevlji so barvano usnje ali črn lak ali ševro. Oblike z zaponkami so novejšje.

Perilo. Kolikor mogoče malo. Kombinacija ali trikot. Stesniki okoli bokov, opornik okoli prsi.

Kostim. Iz velurja, mehkega blaga ali suknja. Krilo je ravno in krajše. Kratka jopa tesna okoli bokov, kakor ovita okoli života. Stopničasti volani ali dvojni krilo. Zvončasti kroj se uveljavlja vedno bolj. Dolge (¾) jope za zimo, dosti ozke obrobline s kožuhovalno.

Plašč. Zvečer kep, podnevi plašč, ozek okoli bokov, na strani zvezan, ravno krojen.

Navadna obleka. Ravna oblika, izrezek majhen, ovalen ali okrogel; rokavi dolgi

in ozki, pas mizek. Volani priključeni. Blago: volna, velur, kašmir, vol. rips, gabardin in vol. trikut. Večerna toaletta. Tunika prevladuje. Izrezek globlji, roke gola. Volani, plisirani ali zvončasti. Drapiranje nosi agrafo ali stiliziran cvet. Rjava barva posebno priljubljena.

Jesenska moška moda

Dočim se ženska moda izpreminja vsako leto po dvakrat (spomladi in jeseni), je moška moda konservativnejša ter doživlja izpremembe le spomladi; a še to so navadno neznatne, marsikomu niti opazne. Za letošnjo jesen se nosi sakkó zelo dolg, z dolgimi reverji in z gumbi v dveh vrstah ali v eni vrsti. Gumbi so prišiti bolj narazen kakor doslej. Pri enovrstnih se zapenja izmed treh gumbov le srednji; pri dvovrstnih gumbih sta zgorenja dva tik po reverjema, sporedno z žepkom na levi strani prs. Zapenjata se le srednji in včasih tudi spodnji. Sakkó je zopet skoraj normalno tajliran, t. j. v pasu neznatno zaokroženo. Osato tajliranje ni

več modno. Zepi stoji vseh kakor doslej in imajo zaklopnice.

Zopet se lahko nosi sakkó tudi zvečer s črnimi hlačami, trdim ovrtnikom in črno majhno ovrtnico — samoveznico („Butterfly“ zvano). Zaké ali cut je postal slavnostno oblačilo. Po londonski modni se nosijo k cutu tudi svetli telovniki, a te uporabljajo le dobrorasli, vitki, mladostni možje.

Kot raglani vrezani plašči se podnevi ne smejo nositi. Moderni ulstri imajo na hrbtu pasove. Plašči s širokimi reverji nimajo preveč izražene tajle; dve vrsti gumbov imajo in so na hrbtu gladki. Sakkó se nosi iz vzorčastega ševijota ali diskretno barvnega kamgarna. Tudi plašči so iz finega kamgarna.

Košulje so zvečer bele s trdimi ovrtniki; podnevi pisane in ržaste; ovrtniki navadno trdi, a tudi mehki. Ovrtnice se nosijo le samoveznice, bodisi zelo ozke, vodoravne, metaljčaste, ali dolge, ozke. Pri čevljih doslej ni opaziti izpremembe; nosijo se še vedno spčasti, a tudi angleške oblike. Glede klobukov ne prinaša jesen nikakih novosti.

Iz življenja in sveta

Napredek v civilizaciji

Kultura je duševna omika, civilizacija telesna omika. Človeštvo napreduje neprestano v kulturi in civilizaciji. Nam se dozdeva nemogoče, da bi prednamci ne živeli prav tako, kakor živimo sami. Naši otroci pa jemljejo telefon, telegraf, aeroplan, cestne železnice, elektrike naprave l. dr. kot samo ob sebi razumljive stvari, ki so bile večno tu. Marsikdo ne ve, da so n. pr. vilice, s katerimi jemljemo, iz novejšje datuma. S katerimi ljudje jedli le z žlico ali s prsti. Nož je prastar izum. Toda še v srednjem veku so pri našli na mizo meso na koščke razsekano, a jedli so ga z žlico, s krušnimi skrajami ali s prsti.

Tudi namizno posodje iz žgane ilovice ali cina je iz novejšje dobe. Prej so imeli le lesene, zlate ali srebrne ali bakrene skledice. Krožniki so nastali jako pozno, kajti v stari dobi je vsa družba zajemala iz iste skledice, ki je stala sredi mize. Še sredi 18. veka so bile vsesplošno v rabi lesene skledice in lesene žlice.

Začimbe in dišavje, ki se uporabljajo za jedi, so bile dolgo neznašljivi luksusi. Sladkor, žefran, poper, muškati l. dr. so poznali le bogataši.

Javna razsvetljava, luči po ulicah in trgih so novejši izum. Orki in Rimljani so si poneli svetili z bačljami. Toda samo inoviti. Drugim je morala zadoščati mesečina, kadar je bila. Drugeče so se lovili po teml. Šele pozní srednji vek je izumil lojevke in voščenko. Toda kdor je rabil svočo, je bil ali zelo imeniten, ali zelo bogat. Da bi mesta razsvetlila ulice, nato je bilo treba čakati še dolga stoletja. Najprej so imeli oljevke, a le redkokje, kasneje petrolejke; šele v minulemu veku so uvedli plinove in komaj v zadnji dobi električne svetiljke.

Seneca in Plinij sta grajala Rimljane, ki so si hladili pičajo na ledu, češ da je to nečuvna potratnost; Ksenofon obsoja mehužne Perze, ki nosijo pozimi rokavice; Plinij je zmerjal Rimce, ker so spali na perncah. Ko so bile uvedene žimnice namesto slaničja v 14. in 15. veku, se je to smatralo za grdo razneženost. Še v srednjem veku so smatrali vkuhanje sadja in kompotov ter njih uživanje pozimi za potratnost.

Perilo so smatrali celo v Španiji, kjer so grandí jedli le s srebrnimi krožniki, za luksusi. Celo visoka gospoda je imela le po — eno košuljo. Kadar je bila že neznošno umazana, so jo dali prat. Medtem so bili brez nje ali pa so ostali doma. Seveda je bila košulja iz močnega platna. Zato se ni čuditi, da so bogatinci volili svoje košulje v oporokah, n. pr. pa-

riški meščan Gaierau de Breton eno (1299. l.), a kanonik Jean de Hetomeskil (1379. leta) celo — dve!

Krokanje in ponočništvo je iz novejšje dobe. Prej so krčmarji morali svoje krčme zapirati, ko je zašlo solnce. Popivalo se je le skrivaj in v strahu pred zaporom in globo.

Kdaj so se uvedle krtičke za zobe in za nohte, ni znano; gotovo pa je, da jih smatra še dandanes marsikdo za luksusi. Celo inteligentne ljudi vidimo v družbi s črnimi nohti in neumitimi zobmi. Civilizacija napreduje.

Kdor tega ne veruje, naj prečita Veselevo knjigo „Omikanj Slovenec“. Iz nje se bo preprčal, da je vse, kar smo tukaj zapisali, res in prav.

V albanski prestolici

Tirana, meseca septembra.

Tirana, današnja prestolica mlade Albanije, ni niti največje, niti najlepše mesto te balkanske republike. Njena važnost izvira od ugodne centralne lege in je tudi z morske strani lažje dostopna kakor obe večji mesti v notranjosti: Elbasan in Berat.

Vendar pa potovanje od obale v glavno mesto ni niti prijetno, niti poceni. V pristanškem mestu Draču pač pričakuje tujece ob prihodu parnika par avtomobilov, ki za 40 italijanskih lir prepeljejo potnika v 37 kilometrov oddaljeno Tirano. Po razornih cestih prispemo v mračno na cilj. Po odsevu negotove svetlobe smemo sklepati, da se bližamo mestu. Še dobre pol ure in končno spoznamo po obrisih ilovnatih zidov, da se nahajamo na periferiji „mestas“. Pri prvi cestni svetiljki se avto ustavi in policist v modri uniformi zahteva neizprosno potni list, katerega dobi ubogi potnik naslednjega dne nazaj na policijski direktorij.

Še nekoliko minut vožnje po glavni cesti mimo nizke turške vojašnice, ki se imenuje sedaj „Skanderbegova vojašnica“, potem pa zavijemo na glavni trg Tirane — na Skanderbegov trg. Petrolejska svetiljka razsvetljuje bomo fasado enonadstropnega hotela „International“, v čegar obzidju se je v novejši dobi odigrala marsikatera pomembna epizoda zgodovine nove Albanije. Dnevno se zbira tukaj pri kosilu vsaj polovica ministrskega sveta in tudi „ugledni“ tujei ostajajo v tem hotelu. Tukaj ostajajo podjetniki, trgovci in politični pustolovci. V prvem nadstropju se nahajajo sobe za tujece, ki pa nudijo le malo ugodnosti. Kakor po vseh albanskih hotelih stoji v majhni sobici, ki bi komaj zadoščala za enega potnika, po dve ali tri postelje.

Pravzaprav umivahil in stoli — to je vse pohištvo. Nekoliko korakov dalje, v neki stranski ulici, je hotel „Adriatik“, kjer se navadno zbirajo poslanci iz severne Albanije.

Ko jutraj vstane solnce izza gor, pride do veljave lepa pokrajinska lega Tirane. Na vzhodni strani se dviga strm pobočje Tajtra skoraj 1700 metrov visoko. Vrhovi so skoraj do pasjih dni pokriti s snegom, katerega gorski prebivalci v poletni dobi prinašajo v Tirano, kjer služi za pripravo raznih osvežujočih pijač. Na severu vidimo kraško pogorje Krufa, na čegar vznožju se med rekama Ism in Mati razprostira tja do morske obale močvirnato, deloma z gozdovi obraščeno ozemlje. V daljavi se pojavljajo stolpi gorskega mesteca Krufa, ki leži približno 600 metrov visoko. Tam je zbiral nekoč svoje čete Jurij Kastrioti, slovití Skanderbeg, ki je vodil junaške boje proti turškim navalom. Daleč na severu se vidi črnogorsko gorovje. Ob jasnih dnevih se razloči tudi vrh Lovčena. Na zapadu in jugozapadu se razprostira z grmovjem obraščeno hribovje z redkimi naselbinami. Na jugu se dviga nekdanja Skanderbegova trdnjava Petrela, v ozadju pa se nahaja gorovje Krabe z mnogimi soteskami, ki so bile nekdaj zatočišče roparskih tolp.

Tirana sama je tipična podoba malega orijentalnega mesta. Kljub preoblihi razsežnosti mesta se odigrava življenje izključno v središču prestolice pri velikem pazariju s številnimi prodajalnami. Le malokateri tujece prehodi kako neznansko dolgo stransko ulico med enoličnimi ilovnatimi zidovi, za katerimi se skrivajo vrtovi in hišice. Tu in tam se na levo ali desno odpre kaka gluha ulica. Brez uspeha se išče kaka zveza z bližnjo sporedno cesto. Le Glavna ulica, nadaljevanje ceste iz Drača, vodi skozi mesto. Na koncu Glavne ulice se nahaja „Vladni trg“ s slikovitim parkom cipres, kjer se opravljajo molitve prvega balkanskega dneva. Ta park pa se ne more meriti z lepimi nasadi v Elbasanu niti glede lepote, niti glede velikosti. Odtod vodi cesta dalje v smeri na Elbasan.

Nasproti Vladnemu trgu se nahaja močan štirioglat stolp, posebna znamenitost Tirane. V bližini stolpa je prva džamija z najvišjim minaretom, ki oživlja sicer precej enolično mesto. Nedaleč odtod se nahaja Stara džamija, v kateri kričavi derviši vsak teden opravljajo svoje duhovne vaje.

Središče glavnega mesta je sedaj še nekoliko modernizirano. Običajno tlačenje z okroglimi kamni se nadomešča s hodniki iz cimenta. Ostale cestne pravice in naprave pa nikakor ne odgovarjajo našemu pojmovanju o lepoti in prikladnosti. Priznati pa se mora, da v veliki in težke naloge, da se vsaj nekoliko „evropsko“ uredi prestolica mlade Albanije.

Košulja

Ljudje 13. stoletja niso poznali niti dnevnih niti spalnih košulj, legali so k počitku v posteljo taki, kakor jih je ustvaril Bog. Te navade niso poznali samo proletarci, ampak tudi najvišji krogi. Celo na cesarskih dvorih so spali v Adamovem kostumu.

Dnevna košulja ni veljala kot neobhoda na življenjska potreba in to načelo je ostalo neizpremenjeno do srede 16. stoletja. Tako ne najdemo n. pr. v seznamu perila grofice de Limoges niti ene košulje, nasprotno pa naštejemo 112 kosov posteljnega perila iz holandskega platna in en komad iz sirove svile. To je bilo prav lahko v času, ko se je polagalo več važnosti na zunanjo obleko in različne človeške vrline, kot pa na najpotrebnejše spodnje perilo. Samo da je bil oklep pravilno napravljen in da je imel mož med za pasom, pa je bilo dobro, četudi ni imel na sebi niti košulje niti nogavic. V sred-

LABACENSIS VIATOR:

Skozi nemirno Bolgarsko

(izvirno poročilo „Jutru“.)

Po poslih sem se mudil v Carigradu. Na povratku sem bil priča malega dela revolucije, ki divja po Bolgariji. Če prideš v takšnem času v tuje kraje, ne veš ne kod ne kam. Samo gledaš in poslušaj ter se razburjaš, dokler se ne spomniš, da potuješ po Orientu, kjer vlada „kezmé“ — usoda. Pa tudi moji bolgarski sopotniki so se čutili, kakor ribe na suhem. Na plovdivski „garata“ (postaji) smo čitali „zapovest“ okrožnega komandanta, ki poziva vse možke prebivalstvo v starosti 20 do 50 let, da se mora do 4. ure popoldne javiti v kasarni. Ukazuje tudi, da morajo biti ob 3. popoldne zatvorjena vsa hišna vrata. Oklic pravi, da so „komunisti“ izdajalci domovine, ki so se prodali za zlato Moskovljanov itd. Na drugem plakatu čitam, da vabi organizacija rezervnih oficirjev in podoficirjev prebivalstvo, naj se opredeli za boj proti sovražni domovini in naj se pri organizaciji prijavijo za dobrovoljno službo. Tretji listek javlja smrt dveh plovdivskih dobrovoljcev, ki sta padla pred komunisti. Po postaji in pred njo švigajo sem in tja vojaki. Pol civilno pol vojaško oblečeni komandant „garata“ koraka po peronu. V njegovih pisarni se izdajajo dovoljenja za vožnjo in za vstop v mesto. Oboroženci dovažajo ujetnike: Povsod slišimo mobilizacije za državljansko vojno. Odtod tolika zakasnila našega ekspedicijskega.

Vprašamo železničarje, kdaj nadaljuje vlak vožnjo. — „Čez dve uri!“ Dolgi boš. Povedo nam, da so prerezane vse brzojavne žice in da nimamo več niti zveze s prihodnjo postajo, še manj seveda s Sofijo.

Lokomotive pošljejo na izvide. Iz Nove Zagore in Burgasa prisopliha vlak. Mnogi se zgrne na peronu in čaka in čaka. Dečki prinese „Borbo“. Kakšnih 50 števil je v trenutku razprodanih. Vsebinska: Revolucija, boji s sovjeti, zmaga dobrovoljcev, izgube komunistov, pozivi na zemljedelce itd.

Obvestilo pride, da je brzojavna žica zopet popravljena, in pozneje drugo, da je prihodnja postaja Tatar-Pasardžik. V mraku nadaljuje naš vlak svojo vožnjo. Počasi se pomikamo mimo nasadov tobaka in pamuka ter skozi gosta riževa polja, čez Pasardžik in do postajice Stamboljskovo, ki pa nosi sedaj napis: „Slobodnica“. Dobrovoljci so jo baš očistili sovjetov. Ker pa se iz neposredne okolice še vedno čujejo strel in imajo naslednje postaje še v oblasti selski sovjeti, so vlak vrne v Tatar-Pasardžik, kjer ostane vsa noč. Premočimo v vagonih. Zjutraj je postaja zasedena od dobrovoljcev, ki ne puste nikogar s postaje.

Do 2. popoldne čakamo na tej postaji. Streljanje se sliši od Srednje gore in od bližnje Musale, pa tudi v smeri od Rile planine. Gledamo in vprašujemo. Kar vidimo okrog sebe, je lepa rodovitna okolica. Toda bolgarski sopotniki so v skrbeh in ne vedo, pri čem so. Malo govore in povedo le, da črtijo komuniste, da jim pa tudi seljaki niso po volji.

Nasproti nam prižvižga vlak na posta-

jo. V njem sta dva ranjenca, en Moslim, drugi pop. Sopotniki obstopijo vlak. Došleci pripovedujejo, da jih je številni nevidni nasprotnik močno obstreljeval 10 minut pred ono postajo, s katere smo se sinoči umaknili. Na vozovih se poznajo poškodbe in luknje od številnih strelcev.

V restavraciji obedujemo. Star pijan dobrovoljec vrže polno čašo piva proti popu, ki v družbi svoje žene dostojanstveno zauživa kose punce paprike. Pri tem izjavi dobrovoljec surovo kričaje: „Ako nas ne puste v miru živeti na silih, pa gremo v gore!“ Moji bolgarski sosedi mi nemirneža takoj opraviči, češ, da je pijan, drugi sosed pa klikne: „Komunist je, priklasi se je pri komandi, zato nosi orožje!“ — Zmešnjava.

Okrog 3. ure odrinemo na bližnjo postajo Slobodnica, ki jo je dal sezidati Stamboljski pri prid svojega domačega kraja Slavkova oziroma Cirikli. Tu se zopet ustavimo in sicer do večera. Okrog postaje goste raste visoka kornuza, vinska trta, paprika, pamuk in riž. Črna rodovitna zemlja. Sredi riža janjice. Pojo kakor prepelice. Dve vstaneta in zagostolita svojo pesem. Deklica se ubrano prativata in lovita. Deklica se naglo skriva v riž in nadaljuje žetev, istočasno pa vstaneta na drugem kraju dve drugi žanji. Tako se nadaljuje žgolenje na razsežnem riževem polju. Po poti pride kmet. Nagovorim ga. Jezi se nad sedanjim stanjem: „Delavce nam zapirajo, pobijajo, obešajo in vlačijo po kasarnah. Na polju po stoji tobak. Vse nam bo uničeno. Predobra je naša zemlja. Preveč bogastva rodi. Zato vlada lahko igra krvavo igro.“

Nagovorim kmetico na polju. Ravno previja dete v improvizirani viseči zibeli. Reče mi: „Gorje malčku, ako ne pomeha to klanje!“ Jaz govorim po naše, ona po svoje, in se dobro razumeva, ker ne rabi toliko členov, kakor pismena bolgarsčina.

Zvečer se potegnemo do postaje Sarambel, katero so dobrovoljci očistili komunistov. Tamkajšnji njih vodja je bil mašinist na postaji, premožen človek. Zvečer je kapituliral. Sedaj so ga imeli zaprtega na postaji. Ko stojimo, prikorača četa dobrovoljcev. Na čelu koraka pop bližnjega sela, s puško v roki. Privodli so dva zvezana upornika. Pop razburjeno pripoveduje, da je eden njiju čisto navaden zločinec in od mladih nog tat in ropar ter da je pred nekaj dnevi popu grozil, da ga ubije. „Zato sem vzel puško in šel naden, da mi ne ovdovi žena in ne ostroti deca.“ Ujetnike so odvedli za postajo. Njuna nadaljna usoda? Nekaterim prisotnim Bolgarom se je z obrazov bralo veselje. Rekl so: „Svršeno je z njimi!“ In so pri tem z roko vodoravno potegnili po zraku od desne na levo. Ta kretanja je v Bolgariji splošno v rabi in zlasti običajna med inteligenco. Pravili so mi, da so blizu Sarambela smatrali okrog 60 upornikov. Očividno je sedanja bolgarska revolucija le-tam običajni politični boj na nož. Danes tebi, jutri meni. Vsakdo je vesel, če se podaljša „danes“ in se skrajša ali odloži „jutri“. Navajeni so na takšen boj. Bolgarski inteligent z nasmeškom in odročno vodoravno kretanje roke spromlja borbo, ki jo bolgarske novine imenujejo „bratomorno“. — „Svršeno je!“

Ne vem, ali se bolgarskemu inteligentu

pozna posledice nemške vzgoje, ali pa je to ostanek mongolske krvi. Včasih sem dvomil o bolgarskih grozovitostih v srbskih selih. Odkar sem jih pa videl in odkar sem opetovano videl tudi Bolgarijo, več ne dvomim. Tudi ta grozni nasmešek in ta grozna kretanja sta me prepričala. Spremljala sta me skozi vso Bolgarijo. Ne vem, ali bi za bolgarsko ljudstvo bila danes boljša zmaga zavezniških zemelj, delecev in komunistov, ali pa zmaga vlade, ki zastopa bolgarskega inteligenta. V obeh slučajih bo premaganec v mukah svršil pod ono strašno horizontalno kretanje. Človeško življenje ima v Bolgariji zelo nizko ceno. Ne čudim se več odporu srbskega dela našega naroda proti spravi z Bolgarijo. Želim samo našim avtonomistom, da bi okusili nekaj dni stranskega boja v tej nesrečni deželi. Potem bi tudi okusili dobroto solijske „črne džamije“, kamor zapirajo politične nasprotnike in odkoder se le malokdo živ vrne.

V noč nadaljujemo vožnjo in privozimo do Kostenebanje, ki so jo uporniki morali pravkar zapustiti. Zgodaj jutraj pa so zopet napadli našo postajo. Po polurnem streljanju je bil njihov napad zavrnjen. Krogle so udarjale v zid, švistale po zraku, z jasnimi kovinskimi brenkom udarjale ob železo lokomotive. Na srečo ni bil med nami nihče ranjen. Bližnje selo Kostenebanje je se jutraj predalo vladnim četam, ki so pa našle samo deco, žene in starce. Moški so odšli v „gore“. Sosednje selo Dolno banjo so vladne čete obstreljevale s puškami in strojnimi še ves dan. Pokanje se je nadaljevalo, ko smo se pozno popoldne odpeljali. Voja-

Njem veču so bile košulje zelo kratke in so prehajale pri ženskih v široka krila. Navadno so bile napravljene iz platna, kajti iz bombaževine se jih vsled takratnih visokih cen ni izplačalo izdelovati. Platno, ki se je tkalo doma, je služilo brez razlike v nižje domače svrhe, za vreče in druge stvari, samo za perilo ne. Cena je bila dve in pol zlate marke za meter slabše vrste in 20 mark za boljše blago. Razven tega so se dobile še najfinejše tkanine za plemstvo in cesarske dvore. Košulje, ki so jih nosili tedajni plemiči iz holandskega platna, so stale približno 80 zlatih mark in za opremo plemstva Valois so jih plačevali celo še enkrat tako drago.

Komik - vitez častne legije

Francoski komik in pevec poučljivih aktualnih popevk Dranem je postal vitez častne legije. Mož je velik umetnik v svoji stroki in pariški pisatelj izražajo zadovoljstvo, da je častna legija odlikovala zastopnika veselo umetnosti. Clement Vautel piše v "Journalu": Marsikdo je ogorčen, da so podelili rdeči trak komiku. Toda v tem tiči veliko hinavščine.

Borba za Reko v Wilsonovih „Spominih“

Da se je Italija udeležila vojne, to je direktno izviralo iz krave kupčije za njene zahteve. Osem mesecev se je držala nevtralnost in mešetarija z obema strankama. Dne 18. oktobra 1914. je italijanski zunanji minister signor Salandra tako lepo povedal, da inspirira Italijo *sacro egoismo*, občutek posvečenosti samopasnosti, in da ta občutek vodi Italijo pri njenih pogajanjih z vojujočimi se državami. Sveto četvorice je (glasom poročil četvorice) dne 19. aprila Sonniho sporočil, da je Avstrija ponujala Italiji Adžo in jadranske otoke. Zavezniki so pa bili v Londonu še bolj velikodušni, zato se jim je Italija pridružila temeljem tajne *londonske pogodbe* z dne 26. aprila 1915. Na usta g. Asquitha (v njegovem govoru v Paisleyju 5. februarja 1920) je opravičevala to mešetarijo, češ, «da smo tisti čas... Franci in tudi mi sami na zapadni fronti branili svoje življenje in je italijanska pogodba... vsebovala one pogoje, pod katerimi je bila Italija pripravljena, da združi svojo vojaško moč z našo». Italijani pa so na drugi strani tudi uveljavljali, da so si tudi drugi zavezniki na isti način zagotovili s tajnimi pogodbami znatne teritorialne prilastke in gospodarske koristi, pa ne samo v Evropi, marveč tudi v Turčiji, Perziji, Afriki in drugod. Dalje so zastopali naziranje, da imajo tudi oni kakor Francija natančno enako pravico na pogodbe, ki naj zavarujejo njihove strateško nedostopne istočne in severno-istočne meje.

Posebne pogoje *londonske pogodbe* smo obravnavali v III. poglavju o tajnih pogodbah. Dovolj je torej, če tu omenimo, da je *londonska pogodba* obljubila Italiji znatne teritorialne pridobitve, popolno nadvaldo in gospodarsko nadmoč nad Jadranom in razven tega sorazmerno z zavezniki primeren delež Afrike in azijske Turčije. Ta delež Turčije je podrobneje določen v tajni pogodbi, sklenjeni v Saint-Jean-de-Maurienne (poglavje IV.).

Italija je prišla na mirovno konferenco kot *upnik* s to (*londonsko zadolžnico*). Res, da je ta zadolžnica povzročala kisle obraze pri Veliki Britaniji in Franciji — sedaj po vojni. Zedinjene države pa je sploh niso nikdar priznale. Dejansko ta zadolžnica ostro nasprotuje devetim znanim Wilsonovim 14 točkam: «Izvede se naj korektura italijanskih mej vzdolž jasno dognanih narodnostnih mej».

Kar pa je v Ameriki bilo takrat in kar je še danes skoraj nepozabno, bi vendar nekdo za časa predloma bilo mogoče doseči s spretno diplomatsko potezo, da bi bili v resnici Italijani svoje zahteve iz te

ne m nekolično krivčino. Ze dolgo in križec častne legije veš «zvezda junaštva», nego ga podeljujejo ljudem, ki so napravili uspešno kariero, ki so postali bogataši ali imajo dobre zveze. Čemu bi ne okrasili z rdečim trakom slavnega komika? Cele rodove Parižanov je spravljaj v smeh, že 30 let se herojski boril za radost. Njegova zasluga je, da so milijoni sodobnikov pozabili težo in dolga svojega življenja. Mar ni to tudi dobro in hvalevredno delo in vsaj tako težko, kakor fabrikacija sirovega masla ali izgotavljanje oblek? Saljivci so najbolj koristni in najbolj redki dobrotniki človeštva. S polnim prepričanjem podpisujem knani stavek: «Dan, ko se nismo smejali, je izgubljen. Smeh je potreben za duševno in telesno zdravje, in kdor nas spravi v smeh, ima pravico zahtevati, da smo mu hvaležni...» Komik-umetnik je vsaj tako redek, kakor traged-umetnik. Lažje je pametne ljudi pripravljati v jok, nego v smeh. Dober dovip je redkejši nego dobra resna pesem. Duhovit humorist je prava izjema med pisatelji in dobrih veselojger je komaj par ducatov. Zato naj živi humor in njega zastopniki naj se poplačajo.

tajne pogodbe postavili na pravičnejšo bazo, ne pa na takšne ali silne naslove. Kajti v svoji premetenosti niso storili tako kakor n. pr. Francija, in 14 točk niso hoteli priznati za mirovno bazo, vsaj ne v kolikor je bil prizadet njihov interes nasproti takratni Avstriji. Spomniti moramo namreč, da je v zgodovinski seji vrhovnega vojnega sveta z dne 4. novembra 1918., v kateri so se določila načela za premirje z Nemčijo, Velika Britanija izjavila znaten pridržek o drugi točki izmed 14., namreč o oni, ki govori o svobodni morja. Istočasno si je pridržal tudi Orlando utesnitev glede 9. točke z ozirom na italijanske pravice. Ta Orlando utesnitev pa ni bila sprejeta v noto zaveznikov z dne 5. novembra, naslovljeno Nemčiji, ker se ta utesnitev ni nanašala na mirovno pogodbo z Nemčijo, ampak z Avstrijo. Zato utesnitev ni prišla v javnost. Oberst House je bil prisoten, pa rezervacij ni ugovarjal. V svojem strastnem stremljenju, da se doseže sporazum, najbrž celi stvari ni pripisoval posebnega pomena in je zaupal, da se bodo pri končni ureditvi vse te stvari že nekako uravnale. Toda nelagodno se je ta utesnitev na mirovni konferenci zopet pojavila in je predsedništvu pripravila težkih skrbi. Tako je n. pr. 20. aprila Orlando na seji Četvorice izjavil, da je pričetkom mirovne konference izrazil po posredovanju obersta Housea nasproti Zedinjenim državam določno utesnitev glede uporabe 14 točk pri sklepanju miru z Avstro-Ogrsko, in da House tej utesnitvi ni ugovarjal. Predsednik Wilson je moral takrat priznati, da zato s pravnega stališča Italija pri sklepanju miru z Avstrijo res ni vezana na to točko. Wilson sam je svojo obveznost iz te točke 9. vedno priznaval, toda brez odgovarjajočega jamstva z Italijanske strani.

Italijani so torej uveljavljali neko vrsto pravnih zahtevkov, ki ni bil formalno preklican, in sicer temeljem *londonske pogodbe*. Na tem pravnem stališču bi oni bili mogli držati svoje zaveznike Britanijo in Francijo, in z absolutnim uveljavljanjem te pogodbe bi bili mogli poriniti Zedinjene države v brezupno izolacijo. Na svojo lastno nesrečo pa so trmoglavno vstrajali na zahtevah, ki so mnogo presegale to njihovo zadolžnico, in so med drugim zahtevali tudi Reko, ki bi glasom izrecne note k č. V. *londonske pogodbe morala pripadati onemu ozemlju, katero se bo dodelilo Hrvaški, Srbiji in Črni gori*.

Nekateri publicisti so bili mnenja, da je svoletasno priznanje Reke Hrvaški temeljilo na *prostovoljnem pristanku Italije*. Kakor pa jasno izhaja iz tajnih poročil (Četvorice), je to mnenje napačno. Italija je že pričetkom vojne prijavila svojo zahtevo na Reko in le zapletena diplomatska intriga je jo branila, da ni mogla zahtevati, da bi jej že londonski pakt priznal tudi Reko. Takrat se je namreč Antanta baš počela z naloge, da privabi v vojno tudi Bolgarijo, seveda ob strani Zaveznikov. Za izvestne žrtve srbskega ozemlja Bolgariji naj bi budoča Jugoslovanska država dobila Reko. (Tajna poročila Četvorice z dne 3. maja.) Ta intriga pa je padla v vodo. Zapustila je edino to sled, da se je Italija takrat Reki močje odpovedala. To pa se ni zgodilo *prostovoljno* in so to odpoved Italijani takoj preklicali, čim je iz njih duše bila odvzeta trda mora kobarškega poraza in sledeče okupacije do Piave. Sedaj pa so osorno zahtevali tudi Reko, da si zagurajo svojo neoporečno gospodarsko nadvaldo nad Jadranom in da že v *kali zaduše vsako mogoče tekmovalno novonastajajoče jugoslovanske države*. «Za nas bo jako težavno, je na mirovni konferenci izjavil italijanski delegat Barzilai, «da bi vzdržali tržaško trgovino, če bi mi ne mogli gospodovati Reki in njen trgovski promet usmeriti na Trst».

Nič ne de, da je pogodba Reko priznala Jugoslaviji, ali pa da je ves razvoj jugoslovanskega gospodarstva odvisen od te luke, ki je edini jugoslovanski pristop do morja. Italijani so bili *tržno odločeni*, da Reko dajo. Kajti slično kakor Francozi, so bili tudi Italijani uprav obsedeni od misli, da morajo vzdržati svojo gospodarsko superiornost nad istočnimi sosedi. (Dolge x torkovi številki.)

Gospodarstvo

Žitni trg

Na zunanji tržišči je bila zadnje dni v splošnem čvrsta tendenca. V Ameriki cene sicer ne kažejo znatnih sprememb, vendar se doslej ni znakov, da bi nastopilo že večkrat napovedano oslajenje žitnih cen. Na avstrijskem trgu tendenca ni več tako čvrsta kakor v predhodnem tednu. Ponudbe pšenice iz Jugoslavije so se nekoliko zmanjšale, ker so cene v Jugoslaviji porastle in so producenti postali zadržljivejši. Istotako čvrsta je tendenca na madžarskem trgu, kjer mlini kupujejo blago.

Na našem trgu stalno naraščanje dinarja ni ostalo brez upliva. Dočim so v predzadnjem tednu cene narasle, so prošli teden zopet oslabele. Porast dinarja je imel tudi za posledico zmanjšanje povpraševanja po pšenici in moki. Izvoza v večjem obsegu prišli teden ni bilo. Moški iz baških in banatskih mlinov je tokom tedna oslabela od 620 na 560 — 570 Din. Na zagrebškem trgu se je tržila moka slavonskih in podravskega mlinov po 580 — 600 Din. Pšenica v Bački in Banatu je padla koncem tedna na 360 do 350 Din. Podravska in slavonska pšenica pa so v ceni še vedno čvrste; producenti zahtevajo za blago boljše kakovosti 365 Din ab vtovorna postaja. Pričakuje se daljnji padec cen pšenice, ker se mlini drže prilično rezervirano za nakup večjih količin. Po turščici je bilo ta teden prav malo povpraševanja; v Bački se ponuja blago po 265 — 275 Din, a pariteta Zagreb se je dosegla cena 295 — 300 Din. Oves se je tržil v malih količinah po 260 — 270 Din pariteta Zagreb, odnosno 240 — 250 Din za slavonsko rešetano blago ab vtovorna postaja. Pisani fižol v jutlnih vrčah je dosegel 500 Din, otrobi pa 160 Din v jutlnih vrčah pariteta Zagreb.

Na zagrebški blagovni borzi je bil prošli teden manjši promet nego predzadnji. Konzumenti pričakujejo nižjih cen, a na drugi strani so tudi producenti rezervirani.

Tedenski borzni pregled

Zagreb, 29. septembra.

Na deviznem tržišču je vladalo do četrtika ostro nazadovanje tečajev, ki so izgubili okrog 10 odst. naspram početnemu stanju od ponedeljka, a potem je zmanjkalo iz neznanega vzroka blaga, in to kljub temu, da je bil dinar dalje čvrst na zunanji tržišči. Nervoznost, ki se je pojavila v četrtak, se je včeraj še stopnjevala.

Narodna banka je dopuščala prenaplo padanje deviz, ki je presegalo porast dinarja na zunanji tržih. Danes v prostem prometu pa je nastopilo ponovno slabljenje deviz in je bilo na tržišču dovolj blaga. Narodna banka bi morala v času balise v gotovih mejah nakupovati cenene devize, da jih v času reakcije zopet vrže na trg.

Najnižje so stale ta teden devize v četrtak v početku borznega sestanka, ko se je dajalo privatno izplačilo na Dunaj po 0.12, Praga po 2.60, Trst po 399, Newyork čok po 85.5 itd.

Na elektnem tržišču je bilo ta teden prilično nervozno. V prvih dneh tedna je vladala velika hausse v vseh arbitražnih papirjih pri velikem prometu, a koncem tedna so se tečaji zrušili in je bilo dovolj blaga po nizkih cenah.

V današnjem prostem prometu so bili okrog polne nastopili tečaj, vse ponudbe: Dunaj 0.1245, Trst 406, London 403, Newyork 88.25, Pariz 545, Praga 267, Svica 1575, Berlin okrog 75. Tečaj niži. Mnogo blaga.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (29. t. m.) Pšenica: baška, 79 — 80 kg, 2 odst., 8 vagonov 350 — 355; baška, 79 — 80 kg, 2 odst., 100 odst. kasa, 2 vagona 345. Ječmen: baški, 64 — 65 kg, ponudba 275; baški, 68 kg, 1 vagon 270. Turščica: baška, ponudba 260; baška v storžih, 3 vagoni 135; baška, nova, za januar-marec, duplikat kasa, 19 vagonov 235; za januar, 100 odst. kasa, ponudba 220; nova, za april-maj, 15 vagonov 235. Fižol: beli, baški, 1 vagon 527.5; beli, baški, duplikat kasa, 1 vagon 530. Moka: baška, baza «0», ponudba 565; baška, «0» solo, ponudba 570; kombinirana «0» in «2», 1 vagon 570. Otrobi: baški, poldebili, 2 vagona 175; baški, debeli, v papir-

natih vrčah, 1 vagon 180. Tendence nespremenjena.

Zagrebški tedenski sejem (29. t. m.) Sejem slab. Največ je bilo bosanske živine in prilično dosti sremskih svinj. — Porast dinarja ni uplival na cene, ki so prilično nespremenjene. Za kg žive teže notirajo v Din: bosanske buše I. 12 — 13, II. 10 — 11, III. 9 — 10, teleta 22 — 22.75, svinje sremске 26.50 — 27 (zaklana 31 — 31.50). Seno 80 — 100, otava 105 — 125, detelja 125, slama 70 — 75.

Hmeljska tržna poročila

Novi Sad (Bačka), 27. septembra. Hmeljski pridelek v južni Bački znaša letos okrog 20.000 starih centov (po 50 kg). Cena je bila spočetkom zelo nizka, komaj 25 Din (100 K) za kg, sedaj pa znaša okrog 110 Din (440 K) za kg. Velik del letošnjega baškega pridelka je že izvožen v Češkoslovaško. (Skupni hmeljski pridelek v naši državi — Savinjska dolina 12.000 in Bačka 20.000 starih centov — bi torej znašal 32.000 starih centov. Ako k temu prištejemo še posamezne partije posameznih hmeljarjev v nemeljskih krajih, bi cenitev Češke hmeljske izvozne družbe, ki cenil pridelek v Jugoslaviji na 34.000 starih centov, približno odgovarjala resničnemu stanju. Op.)

Obtok bankovcev v naši državi je po izkazu 22. septembra narasel za 19 milijonov na 5891.1 milijona Din. Obtem je povečana kovinska podloga za 8.8 milijona na 44.6 milijona Din v slatu.

Spremljevalci za pošiljke živine. Prometno ministrstvo je odredilo, da se brez spremljevalcev transporti živine ne smejo odpošiljati.

Ratifikacija dogovora o tranzitu z Rumunijo. Iz Beograda poročajo, da je rumunska vlada dostavila naši vladi akt, v katerem obvešča, da bo ratificirala konvencijo o tranzitu, ki je bila nedavno sklenjena med našimi in rumunskimi delegati.

Pospešeno odpremljanje jaje in svežega mesa. Prometno ministrstvo je izdalo naredbo vsem postajam, da se morajo vse pošiljke jaje in svežega mesa odpremljati hitro brez nepotrebnega zadrževanja na postajah. V nasprotnem slučaju utrpe vse škode, ki nastanejo zaradi zadrževanja, oni organi, po krivdi katerih se je pošiljka zadržala.

Kreditno vprašanje v Bosni. Sarajevska trgovaška zbornica zbira podatke o kreditnih potrebah bosanske industrije in trgovine. Na podlagi teh podatkov se odpošlje pristojnim oblastem vloga, v kateri bo orisan gospodarski položaj Bosne.

Za znižanje izvozne carine na jaja. Gospodarski krogi Vojvodine so vstopili pristojnim ministrstvom predstavo, v kateri zahtevajo, da se zniža izvozna carina na jaja, ki znaša 800 Din od 100 kg, ter da se računa carina le na čisto, ne pa kosmato težo, češ, da tako visoka carina zelo škodljivo vpliva na izvoz jaje.

V zadržal register se je vpisala Splošna gospodarska zadruga v Lescah, z. z. o. z.

V trgovinski register so se vpisale nastopne firme: V. Habjan, trgovina s konji v Domžalah; Jos. Keršman, lesna trgovina v Kamniku; Josip Jelinek, izdelovanje žag na Perovem pri Kamniku; Rudolf Likar, lesna trgovina v Kranju; Jos. Krivec, trgovina s mešanim blagom na drobno in debelo v Krškem; J. Pitamic, carinsko posredništvo v Ljubljani; Aleksander Wislak, komisijska trgovina in trgovaška agentura v Ljubljani; Smerdu, izdelovanje opeke in trgovina z njo v Radomljah; Peter Pangeršič, lesna trgovina v Subadolah; Hugo Witthahn, produkcija in prodaja apna v Toplicah pri Zagorju; Leopolda Lavša vdova, trgovina s mešanim blagom v Trzinu; Karol Gobeč, trgovina s mešanim blagom, spocerilo in moko v Velikem Mengšu.

Theodolite, tachymetre, nivelacijske instrumente, planimetre, pantografe, nivelacijske in trasirne letve, merilne trakove, libele, logaritmična računalna, šablone za pisma, trioglata, prizmatična in druga precizna merila; risalno orodje, risalne stole, aparate za svetli tisk, svetlobne, prozorne in druge tehniške papirje ima stalno v zalogi

Viljem Sequardt

delavnica za precizno mehaniko

Ljubljana, Selenburgova ulica šte. 4 (na dvorišču).

Vsa v to stroko spadajoča popravila se izvršujejo točno in solidno.

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu naznanjam, da otvorim s 1. oktobrom trgovino z usnjem in čevljiarskimi potrebščinami v Prešernovi ulici 14 ter se priporočam

Jelka Sennig, Ljubljana.

Podpisani lastnik prestosledov in rudokopov za barvane rude išče v Jugoslaviji

eksportno trdko

ki bi prevzela eksport in nakup razne barvane rude za izdelovanje zemeljskih barv ter isto prodajala v tu- in inozemstvu. Barvne rude so grovratne, zelene, rumene, sive, rjave, rdeče itd. Ponudbe se naj pošiljajo na naslov: Dragotin Korošec, rudokop za barve, Gorenje šte. 7, Bačica ob Faki.

Stalno industrijska razstava v Zagrebu se namerava osnovati v nekdanji jahalnici na Sajmištu. To bo nekaka vzorčna razstava za tuje, ki prispeje v Zagreb in išče informacije o zagrebiških tržnih razmerah.

Mestni dohodarstveni urad razpisuje javni natečaj za napravo službenih oblek svojim uslužbencom, obstoječe iz sukniča, hlači in telovnika. Natančne podatke daje ravnateljstvo na Gospodarski cesti št. 17 s dostavkom, da sprejema zadevne ponudbe do 4. oktobra t. l. opoldne.

Cene železu v Češkoslovaški. Kakor javljajo iz Prage, se tudi v slučaju znižanja cen premogov, ki se pripravljajo, ne bodo znižale cene železu, ker so s povzvišanjem nemških tovornih tarif po dražile švedske rude, na katere je v veliki meri navezana češkoslovaška industrija železa.

Avstrijsko-češkoslovaška pogajanja o trgovinski pogodbi. Z Dunaja poročajo, da se pričnejo zadevna pogajanja sredi novembra in se bodo vršila deloma na Dunaju, deloma v Pragi. Po zaključitvi teh pogajanj se bodo vršili razgovori z Jugoslavijo o reviziji že obstoječe trgovinske pogodbe.

Nemška marka je zadnje dni zopet padla. Beg pred marko je nezadržljiv, ker zaradi mizerne inflacije ni med nemškimi prebivalstvom niti najmanjšega zaupanja več v lastno valuto. V drugem tednu septembra je obtok bankovcev narasel za 2002 milijona na 3183 milijonov mark.

Palma
Ne na nisko ceno temveč na kvaliteto

morate paziti kadar kupujete gumij
potpetnike. Zahtevajte od Vašega
črevljarja izrečno Palma kaučuk pete
in potpetle.

Stavbenik 128
RUD. ROČAK
v Trbovljah
Izvršuje vsa stavbena dela.
Lastno tasilišče. Izdelovanje stopal.
Teraco-tiak.
Brezkonkurenčne cene.

POČU
dovito nizkih
cenah kupite
letos
volneno blago
za ženske in
muške za moške
obleke, kakor
tudi vse druge
manufakturno robo v veletrgovini
R. Stermecki, Celje. Trgovci engros-
cene. Radi splošnega pomanjkanja
denarja treba povsod štediti tor je
dolžnost vsakega, da se polje v
Celje in poskusi enkrat kupiti v
vletrgovini R. Stermecki. 190

Sprejmejo se izurjeni stavbeni tehniki

absolventi obrtne šole, ki imajo nekaj prakse in dobi
spričevala. — Pisemne ponudbe z navodbo osebnih p-
datkov ali pa osebne prijave na „Obnovo“, gradbeno
družbo s o. z. v Ljubljani. 8154

Lesne izvozne trdkke, pozor!

Soliden trgovec z lesom v Savinjski dolini že
zveze s solidno lesno izvozno trdkko ter prevzan
nakup raznega lesa v območju Stajerske. Za reči
poslovanje se jamči 8147

s 500.000 kronami vrednosti

Za nakup, odpremo blaga in vodstvo se zahte
samo 60 kron od kubičnega metra. Dobavlj
dnevno en ali več vagonov. Reflektira se le na s
lilne, kapitala zmogne, resne izvozne trdkke.

Naslov pod „LES 208“ na upravnishvo „Jutra“.

Pošiljite naročnino!

Profesor Lourmel vstane. Njegova postava je bila visoka in mogočna — kolik kontrast proti mladima poročenca, ki sta ždela pogreznjena v naslanjači! V njegovem pogledu se izraža nepopisna nežnost in bolest. Hipoma pa postanejo njegove oči žive, prodorljive, skoro mrzle, in resne so njegove besede:

«Irena, Raymond, zaupajta mi. Mattol in jaz sva močna dovolj, da zmagava. — Odgovorjaj dalje, Raymond. Kaj se je zgodilo po oni strašni noči tridesetega aprila?»

«Nič,» odgovori votlo častnik. «Toda vsako minuto, ki jo živiva, trepetava v strahu, kaj se zgodi v naslednji.»

«Rad bi videl rane. Daj, lezi v posteljo, Irena, in sloci se!»

Mlada poročenca vstaneta in odideta, držeč se za roke v sosednjo sobo.

Ko zapreta vrata za seboj, stopi doktor Lourmel v prednjo, kjer je ostala Lili. «Ljuba moja,» ji pravi, «pokličite gospoda Mattola in mu rečite, da ga želim videti. Počakajte ta čas v salonu, da stopim v ono sobo. Ko vaju pokličem, vstopita, pa ne pozabite za seboj zakleniti vsa vrata!»

«Da, gospod!» odvrne služkinja in odide.

Ko je profesor preiskal Ireno v Raymondovi navzočnosti, se mlada žena zopet obleče. Sedaj je nekoliko pomirjena. Doktor Lourmel pokliče Mattola. Mattol vstopi, za njim Lili. Mladi častnik poljubi gospoj Ciseratovi roko, nakar vsi navzoči na profesorjev poziv sedejo.

Kratko, a jedrnat, z matematično točnostjo, ponovi Onésime Lourmel Louisu Mattolu vse, kar sta mu malo prej povedala Irena in Raymond, in kar je sam z lastnim očesom opazil, in zaključil:

«Podplutbe so neovrgljive kakor tudi odrgnjenje kipe; videl sem to z lastnimi očmi. Podplutbe imajo povsem videz, kot da so povzročene z močnim udarcem malega kladiva, odrgnjenja kože pa jasno nalikuje koži, ranjeni od treh zelo ostrih zob. Vse to je tako jasno in neovrgljivo, da se ne dá tajiti. Kaj je vzrok? Iz načina, kako je vsa stvar nastala in pa zlasti iz besed beneške vedeževalke sklepa Raymond na invultacijo, kljub globoki skepsi, s katero je še nedavno motril te vrste pojave. Irena živi v preveliki neprestani bojazni in tesnobi, da bi si mogla ustvariti kako mnenje. Toda nama, ki iščeva vzroke, da moreva uspešno v boj proti učinkom, je jasno, da sta v tej stvari močni samo dve domnevi, kajne, Mattol?»

«Da, profesor,» pritrdi resno asistent. «In ti domnevi sta: 1. Ali imamo opraviti z zamotanim slučajem somnambulizma, halucinacije in sugestije, ali pa 2. z zelo značilnim slučajem invultacije.»

«Popolnoma točno.»

«Gospod profesor,» povzame Louis Mattol z veliko vnemo, jaz ne verujem v prvo možnost. Vi poznate prav dobro Ireno in Raymonda, meni pa je Raymond še preveč znan, da bi mogel o tem dvomiti: mislim, da je popolnoma izključeno, da sta se Raymond in Irena nahajala v takem stanju somnambulizma in halucinacije, da bi Raymond nevede in podzvestno povzročil na Ireni napade, kojih fizične znake smo pravkar ugotovili, ne da bi Irena videla in vedela, da je Raymond tisti, ki jo muči na tako živinsko divji in brutalni način. — Dalje ne smemo pozabiti, da je pri drugem napadu bila navzoča Lili, Raymond pa je bil ta čas spodaj v hotelu. Če hočemo vzdržati prvo domnevo,

Kar se pa tiče sugestije, oziroma autosugestije, katere lastna žrtev bi naj bila Irena, moram opozoriti, da je sicer možno, da človek v takem stanju doživlja razne občutke kakor bolečine in podobno, nikakor pa stvar ne sega tako daleč, da bi autosugestija povzročila podplutbe in rane. Če smemo verjeti thaumaturgom, sicer taki slučaji niso baš nemogoči in so se baje tudi dogajali. Toda znanstveni poskusi nam dokazujejo, da je to mogoče le pri ljudeh, ki so v najvišji meri za to sprejemljivi, kojih možgani jih s svojo visoko občutljivostjo v to usposobljajo. Mi pa nimamo opravka s takim slučajem. Irena, ki ste ji vi, učitelj, vzgojili duha, je mirna, preudarna, razumna, brez vsakega pretiranega idealizma. Kar pa se Raymonda tiče, je vam prav tako znano kakor meni, da so njegovi možgani povsem v redu. Torej...»

«Ne ostane drugega kakor invultacije?»

«Vsaj po mojem mnenju, gospod profesor.»

Molk. Irena se nasloni na Raymonda in njene velike modre oči, polne bolesti in groze, iščejo pomoči, ki je ljubezen sama, žal, ne more dati. In Raymond stiska in ljubi ženin roki ter gleda s prosečimi očmi zdaj strica, zdaj prijatelja.

«Mattol!» prekine profesor mučno tišino. «Vi ste študirali ta vprašanja, veš kakor jaz. Jaz za svojo osebo ne izključujem možnosti invultacije, pripomni pa naj, da ne morem biti prej prepričan o njej, dokler nistem sam osebno navzoč pri teh pojavih. Pa pustimo to. Za sedaj je važnejše vprašanje: Kako najti sredstva proti njim?»

«Samo eno je, ki pomaga,» odgovori brez odloga Mattol.

Irena in Raymond se težko sopeč

«In to je?»
«Prvič nam je treba vedeti, kdo je invultator.»
«In potem?»
«Dobiti kako njegovo sliko, fotografijo ali kaj sličnega, ki pa je morala biti vsaj nekaj minut v neposrednem dotiku z njegovim telesom: s pomočjo take fotografije nam je mogoče invultirati invultatorja... Ali kar je še dosti bolje in nas dovode še prej na cilj: Poiščimo invultatorja in ga... ubijemo.»

«Drugega sredstva ni,» vpraša kratko Lourmel.

«Ne.»

«Torej,» povzame besedo profesor in se obrne k Ireni, «sedaj je na tebi, da nam kažeš pot. Čula si, kakšnega mnenja je Louis. On je v teh stvareh doma in kar trdi, je istina, v kolikor pač more biti istinita trditev, ki sloni na tako maloštevilnih eksperimentih, da je skoro nemogoče govoriti o znanstvenem sistemu in o zakonih. — Sedaj pa dovolj teorije. Dandaj smo govorili, odslej moramo delati. In prvo kar nas čaka, je, da najdemo invultatorja, čigar žrtev si bila ti, Irena. To je neznanka X, ki jo je treba predvsem poiskati, če hočemo uspeti. Daj, pomisli, Irena, napni svoj spomin! Se ti čutiš še zmožno, spominjati se, mirno in hladno premišljevat in iskati odgovora na naše vprašanje? ...»

Njegov topel, zveneč glas je imel sugestivno moč; bil je poln energije in volje. Tudi na Ireno ni ostal brez blagodejnega vpliva. Počasi odtegne roki iz Raymondovega objema, kot da se hoče le še nase zanašati. Za par hipov zapre oči in njen levi blede obraz pokrije lahna rdečica. Ko odpre trepalnice, imajo njene modre oči temnejšo barvo in porajajoče se solze jim dajejo skoro kovinski blek.

Z mirnim glasom, iz katerega je odmevala krepka volja, odgovori mlada žena:

«Pripravljena sem, stric.»
Profesor Lourmel si pogladi z desnico svojo kratko in gosto belo brado, z levico pa se z očitnim zadovoljstvom potaplja po nogi in pravi:

«Tako je prav, mala moja. Govori brez bojazni in pridržkov! Imaš še koga na sumu? Se ti je kdo vsiljeval? Ali pa te zasledoval — oprosti, ljuba moja, ne zameri mi, Raymond, da se tako izražam, saj veš, da ima človeški jezik komaj za vsako deseto misel res dobro besedo — zasledoval s svojimi željami, s svojo ljubeznijo, žali z ljubosumnostjo ali s sovraštvom?»

Irena zapre oči. Z obraza ji je izginil izraz bolesti in groze in odseva le še od velike napetosti duha, ki željno išče po spominu. Tako mine nekaj minut v globokem molku, nihče se ne gane, niti dihanja ni čuti. Lourmel, Raymond, Mattol in Lili, vsi štirje napeto pričakujejo, kaj jim bo odkril Irenin obraz.

Naenkrat zalije Irenino lice globoka rdečica in strese se po vsem telesu. Mlada žena plane pokonci in si z desnico zakrije čelo; pa le za hip, takoj nato odpre oči in se strastno ozre v Raymonda:

«Zdaj se spominjam... Prav natančno se spominjam... Kako, da sem le mogla pozabiti!... Kakor da se je včeraj zgodilo, mi je zdaj ves dogodek pred očmi... On je, nihče drugi, kakor on... ta obraz...»

Globoko vzdihne in umolkne. Njene oči pa se ne morejo odtrgati od Raymonda, ki jo nečno prime za roko in jo božajoč bodri z mehkim glasom:

«Nadaljuj, Irena! Prosim te, govori!»

«Pa nikar se ne vznemirjaj, mah, pomiri se,» pristavi skrbno profesor. «Ne bojte se, stricček, je že bolje.» Irena premaguje solze, ki ji silijo v oči in nadaljuje:

Rešimo sokolski Tabor!

Velika izbira najnovejših modelov in klobukov od klobučine (filz) žalni klobuki vedno v zalogi :-

u modnem salonu

Jda Škof-Wanek

naslednica

Ljubljana, Pod Trančo šte. 2

Predelovanje in preoblikovanje damskih in moških klobukov -

Točna postrežba! Priznana solidne cene!

Otvoritev začetkom oktobra!

POZOR!

Predno kupite moderno moško konfekcijo

oglejte si bogato izbiro lastnega in inozemskega izdelka v na novo otvorenih prostorih

Jos. Rojina

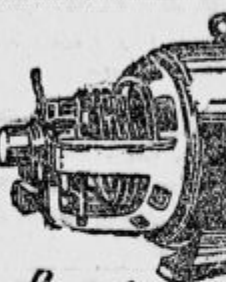
Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 3.

Naročila po meri v najkrajšem času iz blaga svetovnih tvornic.

Cene zmerne!

Otvoritev začetkom oktobra!

Kdor hoče imeti uspeh, naj inserira v „JUTRU“!

MARIBOR

INŽENIRSKO-ELEKTROMEHANIČNO PODJETJE Trnška cesta 8

POČIVALNIK ZAVRŠNIK & DRUG

IZDELUJE IN DOBAVLJA:

TELEFON BR. 460

BRZOJAVNA ELEKTRA "MARIBOR"

TRANSFORMATORJE
ELEKTROMOTORJE · DINAMO-
STROJE VSAKE VRSTE IN VELIKOSTI · RAZLIČNI
ELEKTROMATERIJAL · IZVRŠUJE INŠTALACIJE IN VSA
KOVRSNA POPRAVILA · GRADI ELEKTR
CENTRALE I-T-D

PRVOVRSTNO DELO!!! NIZKE CENE!!!

Vesna

Brata Pohlin in drug tvornica

vlasnic, kovinastih gumbov, ključke in ploče za čevlje Ljubljana I, poštni predal 126,

sprejema vsa naročila, ki so takoj in v vsaki množini izvršujejo. Zadržajte vzorce in cenik! Pri večjih naročilih popust. 180

SINGER

šivalni stroji

Na vsem svetu znani kot najboljši

Podružnice in zastopstva v vseh mestih

Ljubljana, Selenburgova ulica 3

Centrala za državo SHS 172

Zagreb, Maruličeva ul. 5, II. kat

Javna zahvala banki „Slavija“.

Čutim dolžnost, da se jugoslovanski zavarovalni banki „Slavija“ za kulantno in hitro izplačilo zavarovalnega kapitala

Din 25.000.—

zahvalim, in da jo vsakomur kot resno in solidno domače podjetje najtopleje priporočam.

Pripominjam, da je bil moj pokojni soprog gosp. Jernej Ankerst zavarovan šele od 1. oktobra 1922. ter je do svoje smrti vplačal le enoletno premijo.

Zahvaljujem se tudi gosp. Antonu Klunu, trgovcu in zastopniku banke „Slavija“ v Mariboru, ki je mojega pok. soproga izpodbudil, da se je odločil za prekornostno življensko zavarovanje.

MARIBOR, dne 17. septembra 1922. Anica Ankerst.

L'UNION

francoska zavarovalna družba v Parizu, osnovana l. 1880.

Skupna glavica znaša 400 milijonov frankov. — Prevzema požarna in življenska zavarovanja vseh vrst. Pojasnila dajejo brezplačno vsi krajevni zastopniki in generalno zastopstvo za Slovenijo v Ljubljani, Sv. Petra cesta šte. 33.

Agilne zastopnike sprejemamo pod ugodnimi pogoji.

Domače vesti

OPASNA PRETNJA.

Samo gola, suha dejstva:
Naši javnosti je znano ime Bandelj. Moč je renegat, glavni slovenski fašist v Gorici, izdajalec svojega naroda, in seveda sedaj naš hud sovražnik. Profesor je (brez izpitov) in izdaja za Slovence — v slovenskem jeziku pisano fašistovsko glasilo — «Nova doba».
Pred nedavnim je sedela v «Zvezdi» velika družba, med njimi precej članov «Orjuna» in tudi precej neorganiziranih, ter mnogo dam. Pisali so v razne kraje in raznim znancom razglednice s pozdravi, — in kakor je običajno pri takšnih veseljih omizjih, so vse razglednice romale po vrsti od sosedu do sosedu, in vsakdo se je brez posebne kontrole podpisal. Med temi podpisanimi kartami pa je bila tudi ena s fotografijo sliko štirih Orjunov in v krogu. Naslovljena je bila na gori omenjenega Bandelja v Gorico, in s viličnikom je bil napisan tekst: «Bliža se dan osvete!» — Izdajalec narodni!

Pod tem tekstom vrsta podpisov omizja.
— Evo, res, za diplomatski dokument ta razglednica ni pripravna, itd., itd. Toda ali je v navedenih besedah povedano kaj več, kakor šutimo in želimo mi vsi? In ali Bandelj morda zasluži boljši naziv, kakor najbolj zaničljivega Efičaja?

Možu vest ni dala miru, in onemogla maščevalnost, in srdita impetence. Karto je prejel, in kot dober fašist jo je odstopil višji instanci v uradovanje. Karta je romala v Rim, in po službeni poti jo je dobil ljubljanski predstavnik kraljevine Italije, opravniki tukajšnje kralj. ital. legacije, s službenim naročilom, naj ovadi podpisane zločince.

In jih je ovadil ter priložil corpus delicti, razglednico s 4 Orjunami in okrog 20 podpisov.

V tekstu te razglednice sicer sploh ni ničesar zabranjenega. Nasprotno: Mi vsi se s to vsebino strinjamo iz vsega srca, mi vsi smo prepričani, da mora priti in bo prišla ura osvete, in mi vsi vemo, da je Bandelj izdajalec, in ga zaničujemo.

Toda naši uradi so «korektni» in — državni pravdniki so je res uvedli preiskavo proti podpisnikom one karte zaradi — zločina javnega nasilstva za opasno pretnjo! § 99. k. z.!

Res, da iz vsega tega ne more priti nič. Toda — ali ni vnebovpijoče že samo dejstvo preiskave?

In to ob času, ko se v Italiji naš človek ne sme ganiti, sicer dobi gorjačo, ricinus itd. In tržaški «Narodni dom»? Toda to vse je bilo onkraj meje, doma, — nesrečna karta pa je priromala od nas.

Pa recimo, da bi obratno bila takšna karta poslana k nam, n. pr.: meni, in bi potem našega konzula prišla na laško državno pravdniki v Milano. No, to preiskavo bi rad videl in to zasliševanje!

Pa kaj s karto! Zadnjič so ustrelili na našem ozemlju pograničnega stražnika, in kmalu na to so obstreljevali in ranili drugega.

Kaj mislite, bo li naša — radikalna — vlada zaradi tega pisala belo pismo v Italijo?

M. A. C.

* Naročnikom. Uprava «Jutra» je zadnji čas poslala vsem naročnikom izpolnjene položnice za plačilo naročnine. Cenjene naročnike prosimo, da nam čim prej nakažejo naročnino, da ne bo pri dostavljanju lista nepotrebnih zastankov in reklamacij.

* Naš roman «Lucifer» je že takoj od začetka s svojo napeto in zanimivo vsebino osvojil posebno pozornost čitalcev. To se vidi tudi po številnih novih naročnikih, ki jih zadnji čas «Jutra» dobiva. Da omogočimo čitanje romana od začetka tudi vsem novim naročnikom, smo dali že izšli del romana ponatisniti in ga vsak nov naročnik dobi brezplačno. Cenjene naročnike prosimo, da opozore še druge, ki «Jutra» dosedaj še niso čitali, na naš roman «Lucifer» ter jim priporočijo, da postanejo naročniki «Jutra». Posebno hvaležni bomo, če preskrbi vsak star naročnik «Jutra» se enega novega. Naročila sprejema: Uprava «Jutra» v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

* Iz JDS. Predsedstva ljubljanskih političnih društev JDS so imela ta teden sejo, kjer se je razpravljalo o prireditvah v zimski sezoni. Obenem se je sklepalo glede razširjenja zaupniškega zbora in glede politične evidence. — Vse krajevne organizacije so pozvane, da sklicujejo plenarne sestanke, poleg tega pa redne odborne seje in o njih poročajo centrali. Delo v stranki je zelo živahno. Poleg iniciative iz središča je treba tudi samostojnega dela zunaj nje. Samo ob volitvah delati, je prekasno. To pa ne velja le za centralo, ampak ravnotako za pokrajino.

* Nova uprava ljubljanske univerze. S 1. oktobrom prevzame posle na ljubljanski univerzi sledeča, za študijsko leto 1923/24. izvoljena uprava: rektor: prof. dr. Franc Kidrič; dekan filozofske fakultete: prof. dr. Jovan Hadži; dekan juridične fakultete: prof. dr. Franc Eller; dekan medicinske fakultete: prof. dr. Alfred Šerko; dekan tehniške fakultete: prof.

ing. Jaroslav Foerster; dekan teološke fakultete: prof. dr. Franc Lukman.

* Kralj Aleksander v Vojvodini. Predčerašnjim jutraj je došel kralj Aleksander z avtomobilom v Novi Sad. Obiskal je vladiko ter potem nadaljeval pot v Dardo pri Osijeku, kjer bo prisostvoval odkritju spomenika kralja Petra Osvoboditelja. Po končani slavnosti se kralj takoj vrne v Beograd.

* Likvidacija baranjske županije. V smislu odredb vidovdanske ustave in zakona o razdelitvi države na oblasti je bila tekom septembra izvršena likvidacija baranjske županije. Srezi v Baranji so pridopleni županiji v Somboru, ki prevzame tudi uradništvo baranjske županijske uprave.

* Pasturjev zavod v Celju. Kakor smo že poročali, se osnuje v Celju Pasturjev zavod za Slovenijo, ki naj bi razbremenil stalno prenapolnjeni Pasturjev inštitut v Zagrebu. V ta namen so bile naročene v Nemčiji na račun reparacij potrebne lesene stavbe, ki so te dni dospela v Celje.

* Iz «Uradnega lista». «Uradni list» pokrajinske uprave za Slovenijo objavlja splošna določila za upravo javnih bolnic v Sloveniji, izdana na podlagi člena 6. osnovnih pravil, inštrukcij za ravnanje, primarije, šole oddelkov in zavodov, istotako za pomožne zdravniške splošne bolnice v Ljubljani; nadalje odredbe za izvozno sezono 1923-1924. ter seznamek najdenih, prijavljenih pri policijski direkciji v Ljubljani do 18. septembra 1924.

* Smrtina kosa. Dne 27. t. m. je umrla v Zidanem mostu hčerka orožniškega postajevodje, Brigita Hočevar, v nečeti starosti 4 let. Blag ji spomin.

* Sprejem novincev pri finančni kontroli. V finančni kontroli je popolniti večje število pripravniških mest. Prošnje, ki morajo biti svojerodno spisane in kolokovane s kolkom za 3 Din, je naslovljati na Oblastni inspektorat finančne kontrole v Ljubljani. — Prošnjam je priložiti: a) uradno spričevalo pristojnega županstva, b) spričevalo državnega zdravnišnika, c) krstni list, d) šolsko spričevalo in d) vojaško listino. Prilogi a) in b) morata biti najnovejšega datuma, kolokovani po 10 Din, c) pa 2 Din. Originalno ljudsko šolsko spričevalo in vojaška lista sta kolka prosta. Ustna navodila prejmejo prošenci, ki ne smejo biti mlajši nego 18, a ne starejši kakor 35 let, pri vsakem oddelku finančne kontrole.

* Stanje sodstva v Hrvatski in v Slavoniji. Član stola sedmorice g. Ivan Vučković je podal te dni sledeče zanimive podatke o žalostnem stanju sodstva v Hrvatski in Slavoniji. Leta 1910. je bilo zasedenih 400 sodniških mest, a leta 1914. 457; od tega časa pa število sodnikov konstantno pada, raste pa število odvetnikov. Leta 1914. je bilo v Hrvatski in Slavoniji 337 odvetnikov, danes jih je 536, od tega nad 200 v Zagrebu. En odvetnik pride na 4323 prebivalcev, a en sodnik na 6352. Sodniška so naravnost prezaposlena. Leta 1912. je bilo podanih 18.156 prijav radi hudoledstev in pregreškov, a leta 1921. že 28.930. Koncem tega leta ni bilo rešenih 5802 spisov, a danes 39.036.

* Telefonska zveza Sušak-Reka. S 1. oktobrom se prekine med Reko in Sušakom dosedanja telefonska zveza. Odslej se bo med Sušakom in Reko moglo govoriti s posredovanjem interurbanega telefona.

* Jugoslavlani in slovanski kongres v Pragi. V Prago je prišel te dni v študijske svrhe dr. Milan Prelog, profesor občne zgodovine na zagrebški univerzi. Profesor dr. Prelog píše zgodovino slovanskega kongresa v Pragi leta 1848. in namerava v Pragi spopolniti svoje študije za omenjeno delo.

* Peti redni občni zbor Udruženja gledaliških igralcev v Ljubljani. V nedeljo 23. septembra se je vršil 5. redni občni zbor pri polnočestvilni udeležbi. Občni zbor je otvoril g. predsednik A. Drenovec, kateri je v svojem govoru pozdravil Njega Velikanstva kralja Aleksandra, kraljico Marijo in prestolonaslednika, kar je članstvo navdušeno sprejelo s trikratnim «živio». Nadalje se je predsednik spominjal umrlih drugov gg. Pepika Drvota in Pavla Ločnika. Zbor se je na šest spominu umrlih dvignil s sedežev. Nato je izročil predsednik častnemu predsedniku Udruženja g. Antonu Danilu diplomu centralne Udruženja gledaliških igralcev v Beogradu v znak priznanja za njegovo dolgoletno delovanje na umetniškem polju. Nato je prešel na dnevni red. Po končani debati je zbor izrekel odboru soglasno absolutno. Za predsednika je bil izvoljen g. A. Drenovec, ki pa je vsled tehničnih vzrokov izvolitev odklonil. Pri ponovnih volitvah je bil izvoljen predsednik g. Julij Beletto. Podpredsednik gospa Juvanova, tajnik g. Zupan, blaginjak g. Mencin, odborniki gg. Kovač, Ribič, Kralj. Po izvolitvi je prevzel predsedstvo g. Julij Beletto ter se je v izbranih besedah zahvalil za izkazano mu zaupanje.

* Železnice in službene obveščanje v Madžarske. Generalna direkcija železnice je izdala vsem podrejenim uradom naredbo, da se v bodoče poslužujejo v službenem obveščanju z Madžarsko nemškega ali francoskega jezika, da se izognejo nesporazumljenjem.

* Skauti. Marsikdo se je že povpraševal po ciljih in namernih skautizma, drugi gleda zopet nezaupno na rastoči skautizem med Slovenci, čež, ali nimamo že dovolj organizacij. Tem bodi povedano sledeče: Skauti niso nobene politična, telovadna

ali športna organizacija, ampak združujejo po svojih stegih vse prave ljubitelje narave, čistega zraka, polj, gozdov, vode in romantičnega življenja v prosti prirodi. Skautizem utrja telo in blaži dušo, krepi voljo in kleše značaj. Skauti so prav za prav mednarodni, a kadar je domovina v nevarnosti, se skauti pripravljajo položiti svoje zmožnosti (poizvedniki, Rdeči križ, pionirji itd.) in tudi svoje življenje na oltar domovine. Skaut pomaga vsakemu, ki je potreben pomoči in je sploh na uslugo javnemu blagru. Č. C. Z.

* Savez dobrovoljcev za Slovenijo priredi dne 13. oktobra ob 20. uri v dvorani Kazinskega društva slavnostno akademijo v spomin 7. obletnice dobrovdanskih bojev in 5. obletnice proboja solunske fronte. Spomin teh obletnic so proslavili vsi zavezni po kraljevini, posebno slovesno v Zagrebu in Beogradu ob udeležbi najvišjih vojaških in civilnih dostojanstvenikov.

* Banke in akcijske družbe morajo graditi. Kakor poročajo iz Beograda, se je minister za socialno politiko obrnil do ministrstva trgovine in industrije s prošnjo, naj mu sestavi seznamek vseh bank in akcijskih družb v naši kraljevini, katere morajo po zakonu graditi svoje hiše. Na podlagi seznamka bo ministrstvo za socialno politiko izdalo posameznim bankam in akcijskim družbam nalog, da morajo v določenem času zgraditi svoja lastna poslopja.

* Ljubljanska mestna elektrarna. — Upravni odbor ljubljanske mestne elektrarne je sklenil, da se vsem odjemalcem električnega toka, ki tekom enega meseca po prejemu računa taistega ne poravnajo, zaračunajo 16 odstot. zamudne obresti.

* Pa pravijo, da Slovenci niso podjetni! Sobotna graška Tagespošta prinaša iz Ljubljane mili glas: Popoldanski brzovlak... dama, katero je obkroževal si vobločeni gospod, ki je v Ljubljani izstopil, se naproša za obvestilo, kdaj, kje in kako itd. — Naši «Mali oglasi» jim torej več ne zadostujejo, da še v Gradec pošiljajo vabila!

Sokolsko društvo v Šiški naznanja svojem članstvu in občinstvu, da je moralo zaradi tehničnih ovir preložiti razvite naraščajočega prapora na pričetek prihodnje sezone. — Obenem javlja, da se prične nadaljevanje sokolske šole dne 4. oktobra. Vršla se bo vsak četrtak in petek ob 7. do 9. ure zvečer. Tema predavanj je: Sokolski telovadni sistem in metoda. Oni, ki se zanimajo za to, naj se pismeno javijo bratu načelniku. — Zdravo!

* Nove stavbe v Sarajevu. V Sarajevu se že skoraj deset let ni ničesar gradilo. Lečos pa je stavbena delavnost znatno oživela. Zgradilo se je 26 novih hiš, 35 chosenskih hišic, 170 hiš pa se je adaptiralo, ozir. dvignilo za eno nadstropje.

* Stanovanjska miserija v Zagrebu. V Zagrebu se je v zadnjih letih razmeroma mnogo zidalo in je dobilo mesto na ta način mnogo novih stanovanj. Vkljub temu vlada tamkaj še vedno velika stanovanjska beda. Zlasti primanjkuje stanovanj z dvema ali tremi sobami, dočim enosobnih stanovanj sploh ni več. Zagrebški listi poročajo, da se onim, ki niso državni uslužbenci (kateri imajo v smislu stanovanjskega zakona prednost pred zasebnimi uslužbenci) sploh ne izplača prositi za stanovanje, ker ga nikoli ne bodo dobili.

* Zatvoritev poletne pošte Sv. Janez ob Boh. jezera. Dne 30. septembra preneha poslovanje za letošnjo sezono poletna pošta Sv. Janez ob Bohinjskem jezeru. — Hkrati se odpravi tamkaj pomožna pošta s istim nazivom.

* Cerkniški drobiž. Baje radi podražja železnice Sv. Vid-Cerkljica se je meso nenadoma podražilo za 4 krone. — Po trgu se pridno nabirajo prispevki za sokolski dom. O uspehu bomo še poročali. — Napredna posojilnica gradi velik odtočni kanal v potok. Cevi si je nabavila iz Oblakove tovarne v Logatcu. — Sola je dobila nova okna. — Lekarnar Karnežuti je napravil v Cerknici jako čedno in bogato založeno lekarno, ki jo vodi sam.

* Iz davne prelošiti Dalmacije. V okolici Splita so odkrili te dni dve starorimski znamenitosti: kip boginje Cibe ter prekrasen mozaik, ki predstavlja Apolona. Zlasti kip Cibe, v kateri so stari Rimljani častili rodovitnost in plodnost zemlje, je še dobro ohranjen. Kip boginje so

našli zunaj na polju, kar dokazuje, da je stalo njeno svetilišče tamkaj sredi njiv; mozaik pa so odkrili v mestu pri kopanju vodnjaka. Mozaik je nekdanj krasil bišo tajnika rimskega namestnika.

* «Japonski dan» v Jugoslaviji. V sled katastrofalnega potresa na Japonskem je tamkaj več stotisoč ljudi brez strehe in doma. Jugoslovanski «Rdeči križ» v Beogradu je sklenil, da se dne 7. oktobra v celi naši državi priredi «Japonski dan» in se bodo tem povodom nabirali prispevki za nesrečne Japonce, katerim je grozen potres uničil njih domove.

* Eksplozija v kragujevskem arzenalu. Glasom brzogovne vesti iz Beograda se je v petek zopet pripetila eksplozija v vojnem pirotehničnem zavodu v Kragujevcu, in sicer v kemičnem laboratoriju, pri odpiranju neke nemške mine. Zrtov eksplozije je postal ruski kapetan-kemik Berehin; en delavec je težko ranjen, šest pa je lahko poškodovanih. Škoda je jako velika. Natančnih poročil še ni, zdi se pa, da je ves laboratorij uničen.

* Smrtina nesreča. V parni žagi v Limbužu je prišel Avgust Razboršek valed nepazljivosti med parno napravo, pri čemer je dobil težke vnanje in notranje poškodbe. Pozvan je bil rešilni oddelek, da prepelje ranjenca v mariborsko bolnico. Predno pa se je to moglo zgoditi, je Razboršek že podlegel težkim poškodbam.

* Medved raztrgal otroka. Iz Konjice v Bosni poročajo, da je štirinajstletni sin Perva Vojšila pasel čredo goved in ovac na domačem pašniku. Pastir je imel v svojem nadzorstvu tudi svojega štiriletnega brata. Nenadoma je prikoracal iz gozda velik medved, ki je pograbil otroka ter ga strašno razmesaril. Otrok je ostal na mestu mrtve, dočim je pastir srečno utekel besnemu medvedu.

* Slovenski vojak ponorel v Bosni. Pri železniški postaji Rama v Bosni so našli nedavno nekakega težko ranjenega nezvestnega vojaka. Ali je bil vojak oropan ali pa je padel iz vagona, se ni moglo ugotoviti. Dokumentov ni imel. Prepeljali so ga v vojaško bolnico v Mostar, a umrl je že na vožnji. Vojak je Ivan Šutej, rodom Slovenec, ki je služil kot mehanik pri letalskem odelanju v Jasenici.

* Potres v Dalmaciji. Kakor poročajo Centralni seizmološki zavod univerze v Beogradu observatoriju g. profesorja Belarja v Gorjah, je bilo ogujšče zadnjega (dne 28. septembra) potresa na črti Zlari-Vodice poleg Šibenika v Dalmaciji, kjer traja potres z malimi presledki v poletnem času že od 10. aprila, ni pa povzročil doslej nikake škoda.

* Najden okostnjak. Pri kopanju temelja za poslopja delavske zavarovalnice na Miklošičevi cesti v Ljubljani so našli poldrugi meter pod zemljo sloveško okostje. Komisija je ugotovila, da je ležalo okostje v zemlji že več let. Policija je uvedla preiskavo, vendar pa bo seveda težko priti na sled zločinu.

* Težka nesreča v poslopju Prve hrvatske štedionice. V novem poslopju Hrvatske štedionice na Aleksandrovi cesti v Ljubljani se je včeraj okoli 21.30 zgodila težka nesreča. Pri premikanju železnih blagajni je padla z voza utečna plošča in zlomila postreščku Franu Pevcu levo no go pod kolenom in levo roko, njegovemu tovarišu Alojziju Grebencu pa desno nogo dvakrat. Oba sta bila z rešilnim vozom prepeljana v deželno bolnico.

* Posledica vraže. Te dni je zbolela krava posestnika Ivanu Šegi v Danah pri Kočevju. Njegov sin Ivan in neka dularica sta, verujoč v vraže, osmodila

kravo s sadnodnikom, ki pa se je premočno vnel in oba ožgal po obrazu. Težko poškodovana sta bila prepeljana v bolnico.

* Usodna zmeša. Octovo kislino je pri tesarski pomočnik Franc Završnik iz Fužin. Zamenjal jo je z alkoholom. Prepeljali so ga še pravočasno v bolnico, kjer so mu izpraznili želodec in ga rešili gotove smrti.

* Nesreča v rudniku. Anton Brzin, premogar v Krmelju, je zažgal v rudniku neko mino, ki pa je prežgodelj ekaplozirala in ga nevarno ranila po obrazu. Poškodovana mu je močno tudi obe oči.

* Napad v vlaku. V noči od četrtka na petek sta se peljala trgovca Macun in trgovec-potnik Stepišnik iz Ljubljane v Maribor. Ko je prišel vlak v Hrasnik, je vstopil neki neznanec in napadel ravno iz stranišča prihajajočega Stepišnika ter mu iztrgal iz čepa listino, v kateri je bilo čez 750 Din. Neznanec je bil aretiran in izročen oročnikom v Zidanem mostu.

* Defravdacija v Subotici. Pri okrožni delavski blagajni v Subotici so prišli te dni na sled veliki defravdaciji, ki jo je zakrivil blagajnik Nikola Bežula. Kakor je ugotovljeno, manjka 160.000 dinarjev. Bežula leži v bolnici. To je v teku enega leta že tretja defravdacija pri omenjeni blagajni.

* Pozor! Predno kupite, ogledajte si moderno moško konfekcijo pri Jos. Rojina, Aleksandrova cesta 3, kjer otvori začetkom oktobra svoje nove prodajne prostore. (Glej današnji oglas.)

* Zahtevajte po vseh kavarnah, hotelih in restavracijah specialna vina v steklenicah slovitve trdke Gjuro Valjak, Grajska klet v Mariboru. 16d

* Prava narodna jed so bile že pred vojno testenine «Pekate» in kakor vse kaže, je kmalu ne bo hiše med našim ljudstvom, kjer jih ne bi uživali. 18d

Tisk Delniške tiskarne. d. d. v Ljubljani, Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra», Odgovorni urednik Fr. Brozovič.

Strojepisni papir
THE REX Co., Ljubljana

Vremensko poročilo

Ljubljana, 29. septembra 1923

Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0-10	Padavine mm
Ljubljana	7.	720.8	12.0	brezvetra	oblačno	—
Ljubljana	14.	768.7	19.1	sev. vzh.	več obl.	—
Ljubljana	21.	796.0	14.6	vzhod	več jasno	—
Zagreb	7.	769.8	15.0	—	oblačno	—
Beograd	7.	770.2	10.0	—	—	—
Šunaj	7.	768.0	13.0	jug. zap.	—	11.0
Praga	7.	767.8	15.0	sev. zapad	—	1.0
Inom ost.	7.	776.2	4.0	brezvetra	jasno	—

V Ljubljani barometer višji, temp. višja. Sonce vzhaja ob 5.56, zahaja ob 17.44

V prvi polovici preteklega tedna se je vreme pri nas nahnjalo še vedno pod vplivom velike depresije nad Severnim morjem. V zvezi z njo smo imeli v ponedeljek celo hudo nevihto, ki je prinesla severno strujo in mrz, na kar je kmalu sledil preobrat.

Visoki zračni tlak z južne Evrope se je bil namreč razširil proti severu, zavzel sredi tedna tudi srednjo Evropo, dočim

je ostala depresija omejena na skrajni severozapad nad Anglijo in Norveško. Odtodaj se nahaja srednja in južna Evropa pod gospodstvom maksima zračnega tlaka, vendar tako, da se nahaja njega centrum zapadno od nas; imamo tedaj severno strujo v ozračju, in nastopilo je suho, brezvetrno, mirno vreme, z mrzlimi nočmi in toplimi dnevi.

Oglejte si

v izložbah oblačilne industrije

A. KUNC, Ljubljana, Gosposka ulica 7

najnoviješe raglane,

njih nedočen lep kroj in nizke cene pri izvrstnem blagu!

Javna dražba

Emerik Supančevega posestva v Rogatcu se ne vrši dne 3. oktobra 1923, kakor je bilo objavljeno, ker je bila od sodišča preložena na poznejši čas. Termin nove dražbe se objavi pravočasno. 5165

Odvetnik
dr. Vladimir Knaflič

posluje skupno z dosedanjo
odvetniško pisarno

g. dr. Josipa Klepca

Ljubljana

Janeza Terdine ulica št. 8 (blizu sodišča,
poleg „Zveze slovenskih zadrug“).

Telefon št. 575.

Uradne ure: Od pol 9. do 12. dopoldne
in od 3. do 6. popoldne (ob delavnikih).

Specialna trgovina za fino
damsko in moško perilo

Hed. Šarc

Ljubljana, Selenburgova ulica 5

Platno za rjuhe, šifoni, namizno
perilo itd. najboljših znamk

Pralnica in svetilnišnica

Najmodernejša urejeno

Priporočila se

Ivan Magdič

krojač
Ljubljana
Gledališka ulica št. 2.

Ažurira

Toni Jager - Cerne
Dvorščakova ulica 1.

Lepo posestvo

z dobro lidočim trgovsko-industrijskim
podjetjem, v bližini železnice,
tako napredaj. Ponudbe na upravo
„Jutra“ pod „Prodaja“.

Pozor za novo ustanovljene industrije!

Ugodna cena za nakup sledečih parnih strojev in kotlov:
2 parna stroja po 100 konjskih moči, znamke „Hock“,
3 parni kotli, znamke „Hock“ in „Tischbein“, 2 po
— 55 m², 1 po 90 m² kurilne ploskve (Heizfläche). —
Vel stroji in kotli so v obratu in v najboljšem stanju in se pro-
dajo le zaradi vpeljave celokupnega obrata na električni pogon.

Gornji predmeti se lahko ogledajo do 20. oktobra t. l. v

Tovarni cementa
Zidani most. — Cene po sporazumu!

FRAN RAVNIKAR

Ljubljana, Linhartova ulica št. 25.

Stavbno in umetno tesarstvo, stavbno
mizarstvo, parna žaga in lesna industrija.

Telefon št. 415. — Poštni številni zavod št. 11.428.
Prevzemanje zgradb, hiš, vil, stolpnih streh, vrtnih utov, balkonov, verand,
stopnic, vrat, oken; mrežaste nosilnice za industrijske stavbe, dvorane in
razstavne zgradbe, za večje razpne od 12 do 40 m po lastnem sistemu.

Zahvala.

Povodom prerane smrti predragega sina,
brata, soproga in svaka, gospoda

Božidarja Ravbarja
kapetana 45. p. p. v Skopju

bodi vsemu oficirskemu sboru in vojaštvu
v Skopju, ki ga je dne 17. t. m. v tolikem
številu spremilo k večnemu počitku, izročena
najtoplejša zahvala. — Za izkaze obilnega so-
čutja ter tolažbe v poslednjih urah predra-
goga pokojnika se še posebej zahvaljujemo
gg. kapetanoma Semulicu in Abadiću, gospodu
dr. Talaciju, g. Karari Srebrniču in g. voj.
kuratu Lojzetu za njegov ganljiv nagrobni
govor.

ČREŠNJE, dne 25. septembra 1923.

Zalujčja rodbina:

RAYBAR.

5143

Obvestilo.

Vsem cenjenim odjemalcem kakor tudi
dobaviteljem naznanjam, da sem oddal svojo
znano špecerijsko trgovino v najem gosp.

Jožko Šturmu.

Ob tej priliki se zahvaljujem vsem do-
sedanjim odjemalcem, kakor dobaviteljem
za do sedaj izkazano mi naklonenost, ob-
nem pa priporočam svojega naslednika,
da isto in v isti meri ohrani tudi njemu.

Z odličnim spoštovanjem

Janez Zorman

Ljubljana VII (Sp. Šiška).

5163

Vsem cenj. odjemalcem kakor dobavi-
teljem naznanjam, da sem izstopil kot poslo-
vodja pri Splošni gospodarski zadrugi za
Slovenijo v Ljubljani in da sem prevzel na
svoj račun staro dobro znano špecerijsko
trgovino Janeza Zorman, Ljubljana VII,
(Sp. Šiška.)

Ob tej priliki se cenj. odjemalcem kakor
dobaviteljem zahvalim za dosedaj izkazano
mi zaupanje ter se ob enem priporočam tudi
za v prihodnje. Trgovina bo vedno dobro
založena z vsem špecerijskim in v to stroko
spadajočim blagom, kakor tudi z moko in
dež. pridelki po nizkih cenah ter se pripo-
ročam za obilen poset z odlič. spoštovanjem

Jožko Šturmu (prej Janez Zorman)

Ljubljana VII (Sp. Šiška.)

Telefon 870.

Julio Meinl
d. d.

Uvoz kave

Utemeljeno 1862

4778

Dražba
premičnin.

Dne 1. oktobra ob 8. uri
se na dražbi v Velikem
Menzu št. 89 prodajo
razne premičnine in tovar-
niški stroji za izdelovanje
klobukov, slamnikov, sušilni
kotli, modeli itd. 5043

CEMENT

premog 4353
in strošno opeko

ima stalno v zalogi
H. PETRIC, Ljubljana,
Dunajska cesta št. 33.
Telefon 246, številka „Baltica“.

Oblačilnica za Slovenijo

P. Z. Z. O. Z.

5114

v Ljubljani

je preselila svoje centralno skladišče v prvo nadstropje nove palače

„Vzajemne posojilnice“ na Miklošičevi cesti, poleg „Uniona“.

Velika in solidna zaloga manufakture!

Oglejte si jo!

Gradbeno podjetje G. TÖNNIES

družba z o. z., LJUBLJANA.

Specijalno podjetje za visoke zgradbe.

Ustanovljeno leta 1846.

Brzjavlj: Tönnies Ljubljana.

Telefon št. 563.

naznanja cenjenemu občinstvu, da se začetkom oktobra s svojo
pisarno preseli iz Gajeve ulice v svojo lastno, dedno hišo —
Dunajska cesta 25 — vhod v Pražakovi ulici, kjer je bilo isto
ustanovljeno leta 1846.

Podjetje projektira in izvršuje:

bančne in industrijske palače, stanovanske hiše, tovarniška poslopja,
šole, cerkve, vile, male enonadstropne, oziroma enodružinske hiše v
opeki in „Heraklitu“ (najceneji stavbni način.)

Lasten gramozolom in opekarna.

„OBNOVA“, gradbena družba

z o. z., LJUBLJANA.

Specijalno podjetje za talne zgradbe.

Ustanovljeno leta 1920.

Brzjavlj: Obnova Ljubljana.

Telefon št. 563.

naznanja cenjenemu občinstvu, da se začetkom oktobra s svojo
pisarno preseli iz Gajeve ulice v svojo lastno poslopje —
Dunajska cesta št. 25 — vhod v Pražakovi ulici.

Družba projektira in izvršuje:

Talne in vodne zgradbe — mostove in ceste — betonske in železo-
betonske zgradbe — železne visoke in mostne zgradbe — gozdne in
industrijske železnice — naprave za preskrbo z vodo, kanalizacije,
gradnje trijemova iz lesa. Inštalacijska centrala za vodovode in cen-
tralne kurjave.

**Nakupovalna centrala za stavbni material, stavbne
predmete in stroje.**

Ima stalno v zalogi: Cement, Salonit za pokrivanje streh, cevi iz
kamenine, „Torfoleum“ plošče, „Heraklit“ material. 5161

Strojepisna

z znanjem stenografije, urbo-
hrvatskega, nemškega in po-
možnosti slovenskega jezika
se sprejme takoj pri večjem
podjetju v Ljubljani. Po-
nudbe s navedbo dosega
njega službovanja je poslati
pod „U. J. R.“ na upr-
„Jutra“.

Dana

Kobler - Golieva
privatni klavirski pouč.
Mestni trg št. 7/III.
Vprašati od 1/1. — 2